Driemaandelijks tijdschrift
Afgiftekantoor: Antwerpen X. ISSN 1013-2031
Jarkolekto 41 - trimonata
11/2

IPR

INTERNACIA PEDAGOGIA REVUO

Kunlaborantoj de la aktuala numero:
Juan Lázaro Besada
Heidi Goes
Xiaofeng Gong
Dennis Keefe
Zsófia Kóródy
Ilona Koutny
Katalin Kováts
Edmond Ludwig
Stefan MacGill
Alexandrine Omba
Radojica Petrović
Axel Rousseau
Pálma Salomonné Csiszár

ilei

Organo de Internacia Ligo de Esperantistaj Instruistoj

ENHAVO

ESTRARO DE LA LIGO

Prezidanto: Stefan MACGILL, Pannónia u. 30.I.6, HU-1136 Budapest, Hungario. Tel. (+36 1) 349-5207, <*stefan.macgill@gmail.com*>. Eksteraj rilatoj, kunordigo, konferenco, regularoj.

Vicprez.: Duncan CHARTERS, PO Box 100, Elsah, Illinois 62028-0100, Usono. Tel.(+1)618 3745252, fakso:(+1)618 3745465, <*duncan.charters@gmail.com*>. Universitata kaj scienca agado/komisiono, instru-teknologia evoluo.

Sekretario: *serĉata*. Sendu komunikojn al <*ilei.sekretario@gmail.com*> kaj al la prezidanto. Sekretariajn laborojn plenumas teameto, sub la gvido de ICH, Grubenhagenstr. 6, DE-37412 Herzberg/Harz, Germanio. Tel./fakso (+49) 5521-5983.

Estrarano pri financoj: Julija BATRAKOVA, Rusio/Hago, Nederlando. Tel. (+31) 252 515331, <*persiko@mail.ru*>. Financaj kaj kasistaj aferoj.

Estrarano: Zsófia KÓRÓDY, Esperanto-Centro, Grubenhagenstr. 6, DE-37412 Herzberg/Harz, Germanio. Tel./fakso (+49) 5521-5983, <*zsofia.korody@esperanto.de*>. E-centroj, instrukapabligado, ekzamenoj.

Estrarano: Radojica PETROVIĆ, Bul. oslobodjenja 36/14, RS-32000 Čačak, Serbio. Tel. (+381 32) 371053, fakso: (+381 32) 342101, <*radojica.petrovic.rs@gmail.com*>. Edukprojektoj, konferencoj, informado, terminara komisiono.

Estrarano: Julián HERNÁNDEZ ANGULO, Arbol Seco 371B e/Clavel y Santo Tomás, Centro Habana, Ciudad Habana, Tel. (+53) 6404484, <*julian@esperanto.co.cu*>. Landa agado, komisiono pri lerneja agado.

Titolpaĝe supre: Post la ricevo de atestiloj dum la 2-a VEK en Ĉinio (vd p. 31); *malsupre:* Dennis KEEFE kun 'Esperanto-frukto'(vd la Enkondukon)

Dorskovrile supre: 'Rotaract'-anoj de Jakarta kun Heidi Goes; *malsupre:* lernantoj en mezlernejo SMAN 3 en Medan, sur la insulo Sumatro (vd p. 35)

[1] AdE – Akademio de Esperanto
[2] AIS – Akademio Internacia de la Sciencoj, San-Marino

Enkonduko

Karaj Legantoj,

Pro la Estrarkunsido de ILEI en Roterdamo (vd p. 38) ni povis fermi la numeron iom malfrue.

Same, kiel en la unua ĉi-jara numero, ankaŭ en la nuna numero superpezas la bonaj fakaj artikoloj, super la movadaj informoj. En la unuaj du eroj Radojica PETROVIĆ provizas nin per pliaj informoj pri la 44-a konferenco, aparte emfazante ĝian fakan programon. La ĉefartikolo de la nuna numero venas de Dennis KEEFE (nun en Ĉinio). En la artikolo li provas doni konsilojn al la verkantoj de lernolibroj: kiujn lingvo-elementojn ili enmetu en la lerno-materialojn kaj en kiu vicordo.

Lin vi povis vidi ankaŭ titolpaĝe kun interesa frukto enmane. Jen lia komento pri la foto: *En la foto estas la ESPERANTO-FRUKTO de Hai Nan Dao, kiun ni nun nomas Esperanto-Insulo, de Ĉinio. Tiu frukto, kredu aŭ ne kredu, estas kvinpinta, verda stelo! Kiam oni tranĉas ĝin, videblas la perfektaj steloj!* – Ĉinio aperas ankaŭ en nia novaĵrubriko, kie s-ro KEEFE gvidis la 2-an VEK. La ĉiam pli ofta mencio de tiu lando en IPR certe estos daŭra tendenco, tiom pli, ĉar nia sekvajara konferenclando estas ĝuste Ĉinio. Bonan legadon!

Jozefo NÉMETH,
redaktoro

ILEI science kaj konference: Lingvoj de edukado pri sciencoj

de **Radojica PETROVIĆ**, estrarano de ILEI

En sia prelegresumo por la Simpozio pri *Lingvoj de Scienca Komunikado kaj Edukado* okazonta enkadre de la 44-a Konferenco de ILEI, Kopenhago, 17 – 23 julio 2011, la interlingvistoj Detlev kaj Wera BLANKE asertas:

Lingvo sen evoluinta faka apliko havas limigitajn komunikan kaj kognan valorojn kaj estas minacata degradiĝi al nura folklora dialekto. Tio validas ankaŭ por planlingvo en ĝia eventuala rolo de internacia alternativa komunikilo, se ĝi ne nur servu al agrabla tempo-pasigo. El inter ĉiuj ĝis nun malsamgrade enpraktikiĝintaj planlingvoj, nur Esperanto posedas menciindan fakan aplikon.

La citaĵo respegulas la defian taskon de ILEI evoluigi en sia agadsfero – pedagogio – la fakan aplikon kaj fakan lingvaĵon de E-o. Plenumadon de la tasko subtenas la konferencoj kaj simpozioj de ILEI, precipe la ĉi-jara simpozio en Kopenhago, kiun ILEI organizas kunlabore kun la Universitato de Kopenhago kaj Centro por Esplorado kaj Dokumentado (CED) de UEA. En ĝi estos ĉefe traktataj problemoj kiuj fontas el la malakordo inter, unu-flanke, praktike enradikiĝinta solvo kun la angla lingvo kiel lingvafrankao de sciencoj en la transnacia komunikado kaj, aliflanke, daŭra neceso de edukado pri sciencoj en naciaj lingvoj, aŭ eĉ, ŝtatnivele, konkurenco inter oficiala ŝtata lingvo kaj minoritata loka lingvo de edukado, kiel, ekzemple, en Katalunio – inter la hispana kaj kataluna lingvoj. En tiu lumo kaj en la lumo de la teknologia evoluo kun atingoj kaj evolutendencoj de la komputila lingvistiko necesas observi la pozicion de E-o kaj ĝian pedago-gian rolon. Tio estas laŭstatuta agadtemo de ILEI, sed ankaŭ motivo por ĝia pli firma kunlaboriĝo kun aliaj E-movadaj institucioj en la sama aŭ proksimaj fakoj, kiaj estas ISAE (Internacia Scienca Asocio Esperantista), AIS (Akademio Internacia de la Sciencoj, San Marino), CED, TEC (Terminologia E-Centro) k.c., sed ankaŭ kun ekstermovadaj klerigaj institucioj kaj eduksistemaj instancoj. La reala kunteksto de la sciencoj kaj

edukado pri sciencoj ekster la movada idealismo estas bezonata por hardi E-on por fakaj aplikoj.

La Simpozio en Kopenhago ...

Omaĝe al la lando gastiganta la ILEI-konferencon, la simpozio donos enkondukan vorton al Frans GREGERSEN, dana lingvisto kiu partoprenis en la verkado de la Deklaracio pri Nordia Lingva Politiko[1]. Li prelegos pri defioj kaj efektivigado de la Nordia lingva politiko en Danio, kie la angla lingvo havas la centran rolon en transnacia komunikado, kaj subteno al plifortigo de naciaj lingvoj en interna komunikado kaj edukado estas emfazata.

La problemon de lingva malegaleco en la sciencoj pli ĝenerale analizos Humphrey TONKIN, kiu jam traktis ĝin en sia anglalingva artikolo *Language and the ingenuity gap in science*[2]. Kaj kiuj alternativoj ekzistas por realigi pli egalrajtan kaj demokratian komunikadon? La respondon serĉos Sabine FIEDLER en prelego pri scienca komunikado en lingvafrankao. Aŭtoro de la famaj libroj *Linguistic Imperialism* (*Lingva imperialismo*) kaj *English-Only Europe?* (*Nur-Angla Eŭropo?*), Robert PHILLIPSON, prelegos pri rezisto al la fortoj malantaŭ la angla kiel imperialista lingvo de scienca komunikado.

Diversaj modeloj de translingva komunikado kaj plurlingva edukado en multlingvaj socioj estos prezentataj kaj kompareblaj dum la simpozio. La ĉi-supre citita Nordia deklaracio konsideras, ke ĉiuj lingvoj estas egalaj, tamen ne plenumantaj saman rolon. Kun konstato pri proksimume 200 lingvoj uzataj en Nordio, al kiuj aldoniĝas lingvoj de enmigrintoj kaj internacie uzataj lingvoj, ĝi asertas, ke la lingva politiko de nordiaj landoj, subtenanta lingvajn rajtojn kaj plurlingvajn komunikkapablojn de nordianoj, povas esti modelo por aliaj multlingvaj regionoj. Ĝiaj celoj estas, ke ĉiuj nordianoj kapablu komunikiĝi en loka lingvo, kapablu interkomuniki kun aliaj nordianoj prefere en iu el la skandinavaj lingvoj, estu lertaj en almenaŭ unu internacie uzata lingvo, havu bazajn konojn pri la lingvo kaj

---

[1] Angle: Declaration on a Nordic Language Policy, subskribita de ministroj de kvin Skandinaviaj landoj en 2006, elŝutebla de http://www.norden.org/en/publications/publications/2007-746/at_download/publicationfile

[2] Humphrey TONKIN. 2011. "Language and the ingenuity gap in science." Critical Inquiry in Language Studies 8/1:105-116

kiel ĝi funkcias, pri lingvaj rajtoj kaj pri lingvaj cirkonstancoj en Nordio, kaj estu toleremaj al la diverseco inter kaj ene de lingvoj.

Aliajn lingvokomunikajn problemojn kaj lingvopolitikan aliron prezentos Nicolau DOLS SALAS en prelego pri alprenado de minorigitaj lingvoj en la multlingva socio de Balearaj Insuloj, kie 160 lingvoj estas nuntempe parolataj, kaj la kataluna kaj la hispana estas oficialaj lingvoj. Giridhar RAO prezentos la baratan projekton *Hoshangabad Science Teaching Programme* (Scienca instruprogramo de la distrikto Hoshangabad), kiu ekestis pro multaj debatoj dum la pasintaj cent jaroj pri la "du" Baratoj – la riĉa, okcidenteca, "progresema", anglalingva "India", kaj ĝia malo "Bharat", la landonomo en pluraj lingvoj de la lando. Wim JANSEN kaj László MARÁCZ reprezentos la *Babelan Esplorgrupon* el la universitato de Amsterdamo, kiu partoprenas en pluruniversitata internacia projekto *Toolkit*[3] pri multlingveco. Specifaj aspektoj de la rolo de la angla kiel "lingua franca" (do ankaŭ en edukado kaj scienca komunikado), sed ankaŭ aliaj modeloj[4] estas traktataj en *Toolkit*. Specifajn aspektojn de lingva komunikado kaj scienca edukado en siaj sciencaj branĉoj kaj lingvaj komunumoj prezentos Amri WANDEL kaj José Antonio VERGARA.

... kaj Esperanto

Kaj kie estas Esperanto en la tuta rakonto?

La historian perspektivon enkondukos Davide ASTORI, referante pri la pensoj de Giorgio CANUTO de antaŭ duona jarcento rilate al la uzado de internacia lingvo sur la scienca kampo. Li observos la starpunktojn de CANUTO enkadre de pli vasta kunteksto de konsideroj pri „lingvo por scienco” ekde la finna filozofo Erik AHLMAN kaj la itala latinisto kaj esperantisto Carlo AGOSTINI, ĝis modernaj lingvistikaj teorioj.

Analizan kaj sisteman trarigardon de la efektiva E-agado kaj E-produkto sur la scienca kaj faka tereno prezentos Detlev kaj Wera BLANKE. Ili donos apartan atenton al la fakvortoj (terminoj), al la lingva materialo, la konstruprincipoj de la farado de terminoj fonditaj de la esperantologo kaj fondinto de la terminologio-scienco Eugen WÜSTER, al vojoj de la enkon-

[3] *http://www.toolkit-online.eu/*

[4] English as Lingua Franca *(ELF),* Regional Linguae Francae *(RELF),* Lingua Receptiva *(LARA),* Code-Switching *(CSW)*

duko de terminoj en la praktikon, kaj al neceso levi la terminologian laboron sur la internacian nivelon laŭ ISO[5]-normoj.

La loko de E-o inter lingvoj de scienca komunikado estas aparte atentinda en la kunteksto de komputila lingvistiko. Prelego de Marek BLAHUŠ pri la kontribuo de la komputila lingvistiko al la solvado de lingvaj problemoj en scienca komunikado kaj edukado, kaj prelegoj de aliaj partoprenantoj pri fakaj eventoj, revuoj kaj organizaĵoj, en kiuj E-o estas la ĉefa aŭ la sola laborlingvo, estos instigaj por simpozia diskuto pri kiom da faka tekstaro en E-o, kaj kiom da ĝi paralele en aliaj lingvoj, disponas la E-komunumo por submeti E-on al science validigebla komputillingvistika esplorado kaj utiligado. Kaj kion fari por produkti sufiĉon da tia tekstaro?

Estontaj konferencoj de ILEI

En la jaro 2012 ILEI konferencos en Ĉinio. Du ĉinaj universitatoj pretas gastigi la konferencon. La decido estos sciigita ĝis la ĉi-jara konferenco en Kopenhago. La jaro 2013 estas rezervota al la Interkultura Centro Herzberg por gastigi la konferencon en la medio de esperantista klerigejo kun multaj bonaj spertoj kaj atingoj kaj kunlabore kun proksimurbaj universitatoj. Por 2014 aŭ iu posta jaro ILEI jam pensas pri nova konferenco en Afriko, kie ni havas ŝancon plifortigi la ĝisnunajn iniciatojn kun afrikaj universitatoj. Kaj en ĉiu el ili, paralele kun la cetera kleriga, faka, organiza kaj kultura programo laŭ ILEI-konferenca tradicio, ILEI simpozios pri iu temo je komuna intereso de la universitata medio kie ni konferencos kaj de ILEI kiel institucia reprezentanto de la E-komunumo en la pedagogia sfero.

Konferenca programo, Kopenhago, 17-23 julio 2011

Klerige kaj fake, science kaj amuze

La tuta konferenca programo krom la konferencaj ekskursoj kaj bankedo, ekde la registrado de konferencanoj kaj interkona manĝvespero dimanĉon posttagmeze, la 17-an de julio, ĝis la fermo sabaton tagmeze, la 23-an de julio, okazos en la konferencejo tiucele disponigita de la Universitato de Kopenhago, adreso: *Njalsgade 80, DK-2300, Copenhagen S.*

[5] Internacia Organizaĵo por Normigo, *http://www.iso.org/iso/home.html*

1. Kleriga programo:
1.1. Enkonduka prelego pri la konferenca temo
1.2. Seminario *Flugiloj de Interkultura Vento*: instruplanado, metodoj, rimedoj, enhavoj, ludoj, adaptiĝo al realaj cirkonstancoj
1.3. Seminario pri ekzamenoj: tipoj, celoj, postuloj, spertoj, pluaj planoj
1.4. Lecionoj: *Dana eksprese*
1.5. Prelego: *Subvencioj kaj projektoj en la praktiko*
1.6. Aliaj prelegoj de konferencanoj (Yu Jianchao, Lee Jungkee, Agneta Emanuelsson, Peter Baláž, Marek Blahuš, Martin Schäffer k.c.)
2. Faka kaj organiza programo
2.1. Kunsidos la Komitato de ILEI en pleno kaj laborgrupoj
2.2. Projekto 'esperanto125' (vidu en la aprila kajero de *Esperanto*, UEA)
2.3. Laborgrupoj kaj forumoj: debato pri la konferenca temo; landa kaj regiona agadoj kaj kunlaboro inter la landaj sekcioj; lerneja agado; statutaj demandoj; estonteco de ILEI-konferencoj; aliaj temoj
3. Universitata agado kaj scienca programo
3.1. Universitata tago, ĵaŭdon antaŭtagmeze (la 21an de julio)
3.2. Edukado ĉe Interreto, ĵaŭdon antaŭtagmeze (la 21an de julio)
3.3. Simpozio: *Lingvoj de scienca komunikado kaj edukado*
4. Kultura, distra kaj turisma programo
4.1. Vespera programo: interkona vespermanĝo, dana, internacia, kviza, bankeda kaj adiaŭa vesperoj
4.2. Lingva festivalo: Konferencanoj el 24 landoj, laŭ la ĝisnunaj aliĝoj, prezentos siajn lingvojn kaj kulturojn
4.3. Ekskursoj okupos merkredon, la 20an de julio, por ne kolizii kun aliaj programoj. En la unua simpozia tago (vendredo, la 22-a de julio), alternative por tiuj kiuj ne deziros simpozii, estos ankaŭ proponataj ekskursoj.

Aliĝu, kontribuu, partoprenu kaj ĝuu.

Retaliĝilo: http://ilei.info/konferenco/alighilo2011.php
Informoj: radojica.petrovic.rs@gmail.com

***

Pri Unuiĝintaj Nacioj la 410-a Gazetara Komuniko de UEA atentigas al http://www.esperanto-un.org kaj speciale http://www.lingvaj-rajtoj.org.
Se vi ne havas aliron, petu la informojn de la ILEI-komisiito. Adreso ĉe la Centra Oficejo de UEA.

Enhavo-listaro por verkistoj de tradiciaj kaj retaj kursoj de E-o: Kiajn erojn instrui en kompletaj bazkursoj de niveloj A1, A2, B1 kaj B2 de KER?

de **Dennis KEEFE** (Universitato de Nankino, Ĉinio)

Verkistoj de lernolibroj aŭ de ret-lecionaroj por ĉiaj lingvokursoj staras antaŭ la baza tasko elekti kaj aranĝi la lingvan enhavon de siaj kursoj. Sed ĝuste kiajn kaj kiujn lingvo-elementojn enmeti en la lernomaterialojn? Esperantistoj kutime pensas, ke tia laboro estas facila, ĉar Esperanto mem estas relative facila lingvo pro sia internacia vortostoko kaj sia gramatika reguleco. Sed kiam ni prikonsideras la amplekson de nia vortaro PIV, kaj la profundecon de nia gramatiko-libro PMEG, tiuj verkoj kun siaj proksimume du mil paĝoj pri vortoj kaj gramatikaĵoj pensigas nin pri la ne tiel relative facila tasko elekti la ĝustajn instruotaĵojn kaj, samtempe, fiksi la vicordon de la instruado de ili.

Kutime la verkistoj de Esperantaj lernolibroj pensas pri la gramatikaĵoj kaj pri la vortoj, kaj fakte, ofte nur pri tio. Tamen, tiuj du enhavo-listoj ne sufiĉas, laŭ mi, por bone plani la disvolviĝon de lernolibro, speciale, se tiu lernolibro alstrebas kompletecon, kaj speciale, se komunikadaj kaj memoreblaj kursoj deziratas. Mankas por kompleta kursaro aliaj enhavo-listoj, kiuj bone kompletigas kaj komplementas la vortoliston kaj la gramatikoliston. Kiuj estas tiuj aldonindaj enhavo-listoj?

En ĉi tiu artikolo, mi prezentos tiujn, laŭ mi, utilajn enhavo-listojn por E-kursoj, donante de tempo el tempo ekzemplojn el la BEKkurso (el BEK, ĉar ĝi strebas kompletecon, instruante en UNU kurso ĝis nivelo C1 de KER, do la gelernantoj devas iĝi Memstaraj Lingvo-Uzantoj, trapasante la A1-, A2-, B1- kaj B2-nivelojn de KER. En BEK, laŭ mia nuntempa, provizora pritakso, tio estas 100 horoj por eŭropaj lernantoj, kaj 200 horoj por ĉinaj lernantoj, kiuj JAM studis eŭropan lingvon (preskaŭ ĉiam, fakte, la anglan). Do, legante ĉi tiun artikolon, bonvolu pripensi ĉiam pri kompleteco de iu Esperanto-kursaro, kaj ne pri nura enkonduka lecionaro.

Ni nun komencu la diskuton pri la detaloj. Krom la tradiciaj gramatika kaj vorta enhavaroj de kursoj, ni aldonu la sekvajn enhavo-listojn:

I) FUNKCIOJ II) NOCIOJ III) TEKSTO-GRAMATIKAĴOJ IV) TEMOJ V) SITUACIOJ VI) KULTURAĴOJ VII) TASKOJ kaj VIII) POROKAZAĴOJ.

Sube, mi difinos tiujn ok listojn, iom analizos ilin, kaj donos konkretajn ekzemplojn. Kvankam valoras multe ankaŭ prikomenti la gramatikaĵojn kune kun la afikso-sistemo kaj la vortojn por Esperantaj kursoj, tamen mia celo en ĉi tiu artikolo ne estas pritrakti tiujn listojn, ĉar la verkistoj de lernolibroj kaj retkursoj kutime enmetas ilin sufiĉe bone. Mi volas malfermi novajn vojojn, por ke niaj kursoj estu pli profesiaj, pli profundaj, pli komunikatadaj kaj pli efikaj. Do, nun sekvas tiuj aldonaj ok enhavo-listoj.

I FUNKCIOJ. Kio estas funkcio? Funkcio estas vorto aŭ frazo konsiderata laŭ sia komunika valoro. Ĉu, ekz., la celo de la parolanto estas SALUTI? ADIAŬI? Esprimi ŜATADON? BEDAŬRON? KONDOLENCON? OPINION? Funkcioj ne egalas gramatikaĵon. Unu funkcio povas esti pluraj, malsimilaj gramatikaĵoj. Ekz., la funkcio ESPRIMI OPINION, povas esti esprimata per pluraj gramatikaj formoj: 1) Mi pensas, ke ... 2) Mia opinio estas, ke ...
3) Al mi ŝajnas, ke ... 4) Miaopinie ... 5) Mi dirus, ke ... 6) Laŭ mi ... ktp.

En la organizo de lernomaterialo, se la verkisto ne prikonsideras la funkciojn, tiuj supraj ses frazoj, ĉiuj apartenantaj al malsamaj gramatikaj grupoj, estus en malsamaj partoj de la lernolibro, kaj estus malfacile al la lernanto enkapigi kaj memori kaj ĝustamomente utiligi ilin oportune en normala konversacio, en normala komunikado.

II NOCIOJ. En la literaturo pri lingvo-instruado, la termino NOCIO ofte aplikiĝas al la ĝenerala kunteksto, en kiu iu dialogo aŭ komunikado okazas, ekzemple, en lernejo aŭ en restoracio. Tamen, mi utiligos la terminon kun alia signifo. En ĉi tiu artikolo la vorto NOCIO rilatos mezuradon: mezurado de tempo, mezurado de dimensioj, mezurado de ofteco, kaj de similaj konceptoj. Ni prenu ekzemplon pri *tempo*. Oni povas uzi la nomojn de la tagoj jene, ekzemple: *en lundo, lundon* aŭ *lunde,* kiel en 7) Mi venos *en lundo*. 8) Mi venos *lundon*. Kaj 9) Mi venos *lunde*. En multaj situacioj tiuj tri formoj utiligeblas sinonime, kvankam la ĝusta kuntekso determinos la nuancadon de ĉiu el ili.

Simile al la funkcioj, se ni instruas tiujn tri malsamajn gramatikaĵojn en malsamaj lokoj de la lernolibro, tio malfaciligas, laŭ mi, la lernadon de E-o. Do valoras la penon, ke la verkisto trovu manieron kunigi tiujn konceptojn sub unu sama rubriko pri la nocio *tago-tempo*. Ĉi tio ankaŭ rilatas la koncepton monato-tempo, sezono-tempo, kaj fakte tempo ĝenerale, kiel ni povas vidi en la sekvaj ekzemploj: 10) Mi ricevis donacon *en Kristnasko*,

aŭ Mi ricevis donacon *Kristnaske*. 11) Mi ferios en Hispanio *venontjare* aŭ, Mi ferios en Hispanio *en la venonta jaro*. Tiuj du ekzemploj similas laŭ sia komunika enhavo, tamen malsimilas laŭ sia gramatika enhavo.

Diversaj mezuraj nocioj estas aparte nefacile lerneblaj en pluraj lingvoj, kaj ankaŭ en E-o, do ili meritas aldonan atenton. Ekz., *aĝo-mezuro*. En E-o, ni povus diri 12) Mi havas *30 jarojn* aŭ 13) Mia aĝo estas *30 jaroj*, aŭ 14) Mi *aĝas 30 jarojn*, kaj eĉ 15) Mi *tridekjaraĝas* ktp. Oportunas, ke tiaj nocioj iel grupiĝu kaj eble samlecione instruiĝu.

En la kategorio NOCIOJ, ni povas pensi pri multaj, multaj esprimoj, kiujn niaj gelernantoj devas bone lerni. Ni rigardu kelkajn kromajn ekzemplojn: ALTECO 16) Li estas alta je du metroj. LONGECO (kaj KOMPARADO ĝenerale) 17) Nilo estas pli longa ol la Amazono. PEZO 18) Tiuj pomoj pezas du kilogramojn. OFTECO 19) Li ripetas la vortojn ĉiuduatage por lerni ilin. Diversaj NOMBRO-NOCIOJ: 20) Ili veturis kvarope al Romo. 21) Estas la tria posttagmeze. 22) Naŭ dekonoj de la studentoj sukcesis en la ekzameno. 23) Trioble kvar egalas dek du. 24) Duobligi, eĉ triobligi la kvanton. Indas, ke ni sisteme preparu tiajn enhavo-listojn por NOCIOJ.

<u>III TEKSTO-GRAMATIKO</u>. Kiam niaj verkistoj de lernolibroj aŭ retkursoj pensas pri gramatiko, ili ofte insistas tro pri la gramatiko de nur la simplaj frazoj. En la baza Cseh-Kurso, ekzemple, ne troviĝas subfrazoj aŭ kompleksaj frazoj. Tamen kompleksaj frazoj kun ĉefa kaj subaj partoj gravas ne nur ĉar ili sufiĉe oftas en la skriba lingvo kaj ankaŭ aperas en la parola, sed ankaŭ ĉar ili estas la bazoj de la kompreno de la participa sistemo de Esperanto.

Ekzemplo de kompleksa frazo estus 25) La libro, kiun mi aĉetis en la internacia librovendejo, estas en la franca lingvo. Komparu tiun frazon kun 26) La libro aĉetita de mi en la internacia librovendejo estas en la franca lingvo. Videblas, ke la participa subfrazo povas interpretiĝi kiel mallongigo de la pli longa, kompleksa frazo. Malfacile instrui la participan sistemon sen antaŭe bone prezenti kompleksajn frazojn, kaj tial estus bone pri-konsideri teksto-gramatikon en ĉiuj kursoj de Esperanto.

Ni povas pritrakti teksto-gramatikon je du niveloj: tiu de longa frazo, kaj tiu de multfraza teksto. Ekzemploj de longaj frazoj estus 27) Maria ne estas alta, sed ŝi estas tre bela. 28) La profesoro parolis pri Sokrato, por ke la

studentoj pli bone komprenu la grekajn filozofojn. 29) La panoj, kiujn Paŭlo bakis, estas tre bongustaj. 30) Mi pensas, ke Esperanto estas la plej facila lingvo en la tuta mondo. 31) La urbo, kie mi nun loĝas, estas tre bela. 32) Kiam li alvenis al la klasĉambro, la profesoro jam finis la lecionon. 33) Li aĉetis novan domon, ĉar li devis labori en alia urbo. 34) Li devis labori en alia urbo, do li aĉetis novan domon. 35) Kvankam li studadis la ĉinan lingvon tri jarojn, (tamen) li ne kapablis paroli ĝin. 36) La libro estas tiel bone verkita, ke ĝi ege rapide populariĝis.

Tiuj ekzemploj de teksto-gramatiko en la antaŭa alineo, laŭ mi, estas tre gravaj. Ili ankaŭ bezonas multe pli da spaco en niaj kursoj. En mia BEK-kurso, ekzemple, ĉiuj el la supraj teksto-gramatikaĵoj aperas en apartaj, kompletaj ekzercoj. Tion vi ne vidos ĝis tia grado en aliaj kursoj, laŭ mia scio. En la BEKkurso, ekzemple, estas tuta ekzerco pri la teksto-gramatikilo SED, kiu daŭras proksimume 20 aŭ eĉ 30 minutojn. En aliaj Esperantaj kursoj, la teksto-gramatikilo SED estas kutime sur traduka listo, apartenante nur al la vorta enhavo-listo.

Kiel menciite supre, teksto-gramatiko ankaŭ tuŝas pli longajn tekstojn, kiuj povas daŭri paĝon post paĝo. Pensu, ekzemple, pri la organizo de eseo, kiu prezentas argumentojn favore aŭ kontraŭe en iu debato. En tiaj tekstoj, tro longaj por doni koncizan ekzemplon ĉi tie, oni trovas la kunligadon de ideoj per vortoj kiaj 36) *Krom tio, Krome, Aldone al tio, Alia punkto estas, La tria kialo, En la unua parto de ĉi tiu eseo, Mi aldonus ke, Ĉio ĉi signifas ke, Rilate tion, Konsiderante la antaŭan nocion, Nepre menciinde estas,* ktp. Tiaj vortoj, tiaj teksto-gramatikiloj bezonas esti pli bone listigitaj kaj pli racie instruataj en niaj kursoj.

IV TEMOJ. En ĉi tiun kategorion de enhavo-listoj mi metas la ofte vidatajn kategoriojn kiaj *banko, poŝt-oficejo, lernejo* aŭ *universitato, malsanulejo, hartondisto, dentisto, flug-haveno, stacidomo, vendejo, restoracio, kinejo, teatro, parko, plaĝo, domo* aŭ *apartamento, laborejo, sporto-evento, naĝejo* kaj similaj. Tiu listo gravas kaj bezonatas, tamen ĝi tute ne sufiĉas, ĉar, kiel Stefan MacGill bone klarigis al ni en la *Manlibro pri Instruado de Esperanto* (p. 111), temoj ne estas verbo-centraj; ili estas statikaj. Kaj mi aldonus, ke temoj estas seninteresaj, enuigaj kaj ofte pro tio, NE facile memoreblaj. Tamen, estas bone, pripensi kiamaniere lerte enmeti la fakte bezonatajn vortojn de tiu aŭ alia temo. Temoj gravas en kompleta kurso de

E-o, sed ili devas esti lerte intermiksitaj kun aliaj enhavo-listoj por fari bone verkitan lecionon.

V SITUACIOJ. Se TEMOJ donas al ni la fundamentan aron da vortoj por priparoli kelkajn aspektojn de tiu aŭ alia loko aŭ ĉiutagaĵo (banko, loĝejo, poŝtoficejo, matenmanĝo, hartondado, akcidento ktp), SITUACIOJ donas al ni la verbo-centran utiligo-manieron de tiuj temoj. Ankaŭ ĉi tie, Stefan MacGill saĝe konsilas al ni pri la neceso mense vigligi la kurson per verbo-centra materialo, ekz., rol-ludoj. Mi aldonos kelkajn ekzemplojn miajn.

En la enhavo-listo de la temo HARTONDISTO, listiĝas vortoj kiaj *tondi, tondilo, sidi, atendi, lavi, hararo, ŝampuo, sekigi, razilo, razkremo, longa, mallonga, tro, ne sufiĉe* ktp. Por ensituaciigi tiujn vortojn oni povas aŭskulti aŭ legi rakonton, ekzemple: „*Hieraŭ mi iris, nevole, al la har-tondisto. Mi ne deziras tondigi la hararon, sed mi devis, ĉar mia edzino diras, ke se mi revenos hejmen sen, laŭ ŝi, pli belaj kaj pli mallongaj haroj, ŝi ŝlosos la pordon kaj insistos, ke mi dormu ekstere, kun niaj hundo kaj kato ... ktp.*” Eble tiu rakonto estas iomete amuza, eble ne, sed almenaŭ ĝi iomete aktivigas la statikan temo-situacion. La lernanto povas enkapigi ĝin, ŝanĝi ĝin, rakonti ĝin, rolludi ĝin ktp. Ĝi estas utiligebla kaj verbocentra, do ĝi estas ekzemplo de situacio.

La TEMO HARTONDISTO, tio estas la statika listo de vortoj, kiuj rilatas tiun temon, kaj la SITUACIO HARTONDISTO, tio estas, tio kio okazas aŭ povas fantazie okazi ĉe nia kara hartondisto, estas evidente tre malsimilaj konceptoj. Stefan MacGill dum longaj jaroj bone atentigis nin pri la valoro de la utiligado de verbo-centraj rolludoj kaj aliaj didaktikiloj por niaj lecionoj. Aldone al tio, mi dirus, ke indas pensi pri nova listigo de novaj, fantaziaj, emocio-plenaj, teatraĵaj eroj de la enhavo-listo pri situacioj.

Kelkaj ekzemploj helpos klarigi tion. BANKO: oni iras al banko por elpreni monon, sed, ni imagu, ke subite ekaperas, pafilon enmane, bankrabisto. RESTORACIO: Johano dummanĝe proponas toston al sia laborejestro, sed tintigante la glasojn tro forte, Johano verŝas sian vinon, kun sennombraj vitropecoj, en la vizaĝon de lia kara estro. PLAĜO: Paŭlo, sunbanante sin, ekvidas la plej belan virinon de siaj revoj, kaj devas elcerbigi planon por ekkoni ŝin. ESPERANTO-ASOCIO: la loka prezidanto provas konvinki vin iri al Mongolio, dumvintre, por fari prelegvojaĝon. La lasta esperantisto, kiu faris tion, forbloviĝis en neĝo-ŝtormo, kaj oni retrovis lin, feliĉe viva,

en posta printempo en la suda Rusio, kie li, por vivteni sin, malfermis mongolan restoracion.

Tiaj situaciaj enhavo-listoj inkluzivos, kompreneble, la vortojn kaj la gramatikaĵojn de aliaj enhavo-listoj, tamen, ili, laŭ spirala, revena, repraktikiga metodo, revidigos utilajn esprimmanierojn, por ke la gelernantoj efike lernu kaj uzu la ĝustajn lingvajn strukturojn.

VI TASKOJ: Simile al SITUACIOJ, la enhavo-listo por TASKOJ, prezentos lingvo-elementojn jam prezentitajn aliloke en la enhavo-listoj kaj en la kurso. Taskoj estas nek gramatikaĵoj nek vortoj nek iu alia lingvo-elemento. Taskoj estas tio, kion oni devas, eventuale, FARI kun aŭ per la lingvo. Skribi leteron al amiko pri la E-kurso estas ekzemplo de tasko. Ni rigardu kelkajn aliajn ekzemplojn en la sekva alineo.

Prelegeti dum 10 minutoj pri iu temo, pri antaŭa vojaĝo ekzemple, aŭ pri la geografio de iu lando. Resumi artikolon pri E-o en la retejo Vikipedio. Kompari la vivon de du famaj sciencistoj aŭ aliaj famaj homoj (simile utiligante la retejon Viki). Verketi kvin mallongajn retmesaĝojn, provante konvinki amikon aŭ amikinon iri kune al kinejo por vidi novan filmon. Legi ĉapitron aŭ eĉ tutan libron kaj poste skribi raporton pri ĝi, aŭ prelegeti pri ĝi. Tiaj taskoj estas individuaj, sed ekzistas ankaŭ grupo-taskoj. Ni rigardu tion, kion aro da gelernantoj kune povas fari.

Grupoj, ekster la kurso, por kompletigo de hejmtaskoj, povas prepari prezentadojn kun aŭ sen lumbildaro, ekzemple en la formato popoto (.ppt). Ili povas prezenti siajn ideojn duope, triope, kvarope, ekzemple. La taskotemoj por tiaj prezentadoj estas preskaŭ senfinaj, dependante nur de la imagopovo kaj fantazio de la kursgvidanto kaj de la gelernantoj mem. Unu konkreta tasko povus esti: krei rekomendojn por varbi novajn lernantojn de Esperanto per la Interreto.

Alia temo de grupotasko povus esti: prezenti biografietojn de 4 muzikistoj, aŭ eble 4 poetoj, aŭ eble 4 pentristoj, aŭ eble 4 verkistoj de romanoj, ktp. La numero 4 ne estas magia, sed se estas 4 gelernantoj en unu grupo, tia nombro povas faciligi la organizadon de la prezentado de la tasko jene: La unua lernanto enkondukas la temon, ekzemple *muzikon*, kaj prezentas la anojn de la grupo kune kun iliaj subtemoj. La dua lernanto, ekz., parolas pri Betoveno, la tria pri Mozarto, kaj la kvara pri moderna rokmuzikisto. Ĉe la

fino de la prezentado, la unua lernanto eble resumas la prezentaĵojn, rapide kaj memorige. La tuto povas daŭri inter 10 kaj 20 minutojn.

Por pensigi vin iomete pri *Esperantaj* grupotaskoj, la gelernantoj povus prezenti la Kastelon Grésillon, la Universalajn Kongresojn, la retejon UEA, la projekton Vikipedio, SES (Somera Esperanto-Kursaro), la Esperanto-Insulon en Ĉinio, la biografion de Zamenhof, ESF (Esperantic Studies Foundation), CRI (Ĉina Radio Internacia), Radion Verdan, Polan Radion, Lingvajn Festivalojn, la Esperanto-Urbon, Pasportan Servon, „Ondo de Esperanto”, ILEI, diversajn fakorganizojn kiaj TEVA (la vegetaranoj), SAT kaj SAT-Amikaro, Vinilkosmo kaj Euroka de Floreal Martorell, „Eventoj” de Budapeŝto ktp.

VII KULTURAĴOJ. En kompleta kursaro de Esperanto, kia estas la rolo de instruado pri kulturo? Se ni faras liston de tio, kion ni instruos pri kulturo, kion ni instruu? La plejparto de la esperantistoj, mi pensas, dirus, ke ni devas instrui pri ESPERANTA kulturo: pri la historio de E-o, pri Zamenhof kaj pri la Esperanto-Movado. Tamen, mi favoras la instruadon de INTERNACIA kulturo: pri internaciaj kutimoj, pri internaciaj movadoj, kaj pri internaciaj organizoj kiaj Unuiĝintaj Nacioj, UNESKO ktp.

En mia BEKkurso (100-hora en Eŭropo, 200-hora en Azio kun gelernantoj, kiuj jam lernis unu eŭropan lingvon bone), mi ofte, sed ne tro ofte, parolas pri Esperanta kulturo. Mia enhavo-listo por kulturaĵoj pri E-o inkluzivas la temojn: Zamenhof, Universalaj Kongresoj, Pasporta Servo, la revuo Esperanto, PIV kaj PMEG, Vikipedio ktp.

Mi substrekas, tamen, ke mia instruado pri la Esperanto-Movado ne estas tre profunda. Mi mencias la Movadon, sed mi ne ĝisfunde klarigas ĝin. De tempo al tempo, mi donas legaĵojn, ekzemple, de Zamenhof mem, sed tion mi faras, ne tiom por konvinki la gelernantojn, ke Zamenhof estis bona homo, sed por prezenti bonstilan legaĵon, kaj por pli profunde lerni pri la ig- kaj iĝ-sistemo, kaj pri la nudaj participoj: ita, ata, ota, inta, anta, onta, ite, ate, ote, inte, ante, onte, into, anto, onto, ito, ato, oto, kune kun kunmetaĵoj de ili, ekzemple, igita, igite, iĝintaj, iginto ktp.

Mi petas de la leganto, ke li aŭ ŝi ne pensu, ke tia senmovadeca instruado mia ne enkondukas novajn lernantojn en la Esperanto-Movadojn. Kontraŭe, la procentaĵo de BEK-lernantoj, kiuj poste vere uzas la lingvon kaj iĝas aktivaj membroj, UK-anoj kaj organizantoj de la Esperanto-Movadoj, estas

probable relative tre alta kompare kun kursoj, kiuj volas rekte altiri novajn adeptojn al E-o. Lernado pri Movado povas doni tro mallongdaŭrajn rezultojn. Profunda lernado de la lingvo povas krei pli longdaŭrajn esperantistojn, laŭ mia sperto.

Mi pensas, ke ĝenerale niaj instruistoj tro insistas pri la historio kaj aliaj kulturaj elementoj de Esperanto dum siaj lecionoj. Samtempe, eble pro manko de internacia vivosperto, instruistoj de Esperanto ne instruas pri internacia kulturo, pri internaciaj kutimoj kaj pri internaciaj, malsamkomunikaj manieroj. Sen tiaj scioj, tamen, eĉ bona parolanto de E-o povas facile miskomuniki kun sia internacia kunparolanto. Lerni, ke svisoj kaj ĉinoj valorigas akuratan alventempon, dum hispanoj kaj italoj ne tiom ŝatas alveni ĝustatempe, estas valora parto de iu ajn lingva kurso.

Estas supraĵaj kaj estas profundaj elementoj de interkultura komunikado. Ambaŭ devas, laŭ mi, esti enmetitaj en kursolibrojn por lerni E-on.

Estas iom facile komenci listigi kulturaĵojn sur la ĉiutagaj, je la perokule konstateblaj niveloj. Ekz., manĝo-kutimoj. Paroli pri manĝbastonetoj kaj manĝado en Azio kompare kun la forko-kulturo de Eŭropo kaj aliloke estas relative facile. Sed estas aliaj detaloj, kiujn oni devas priatenti, se oni vere volas bone komuniki inter kulturoj. En Okcidento, se oni manĝas ĉinstile, oni manĝas individuece. En Oriento, oni metas siajn manĝbastonetojn en la saman grandan manĝaĵujon en la centro de la manĝotablo, ripete. Tiu kutimo ĉina kontraŭas la eŭropajn kutimojn pri individueco kaj pureco. Estas bone scii tion por eviti kulturajn miskomprenojn.

Krom tiuj relative evidentaj kulturaĵoj, estas multe da aliaj. Ni konsideru la sekvajn kategoriojn, kiuj rilatas NE-vortan komunikadon: *distanco inter kunparolantoj, tuŝademo, okul-rigardado, samtempa parolado, laŭteco de parolado, temoj priparolataj, rolo de viroj kaj virinoj en konversacio kaj en socio, rolo de infanoj, trajtoj de familio, tempo-rilatoj, amikeco, religio, hierarkieco, akceptemo de novaj ideoj, vidpunkto pri laboro, ripozo kaj ludado, edukado* ktp.

Etnologio kaj antropologio estas fakoj, kiuj povas bone kontribui al nia instruado de kulturaj elementoj. Lerni fremdan lingvon helpas al ni komenci vidi la mondon alimaniere, sed komunikado estas multe pli ol la lingvo mem; ĝi enhavas sociajn kaj psikologiajn trajtojn, kiujn niaj etnologoj kaj antropologoj studas kaj priskribas. Meti tiajn elementojn en

niajn kursojn helpos al ni doni vere utilan instruadon al niaj gelernantoj. Ili ne nur lernos E-on, ili lernos ankaŭ pri si mem kaj pri aliaj kulturoj. Resume: instruado pri kulturo devas aparteni al kompleta kurso de E-o.

VIII POROKAZAĴOJ: Kio estas tio? Tiuj elementoj ne estas antaŭplanitaj. Ili prezentiĝas kaj instruiĝas, kiam io ekster la kursoplano oportunigas ilin. Ĉi tiu enhavo-listo, fakte, kreiĝas laŭlonge de la kurso, tiam, kiam la favora cirkonstanco estiĝas. Eble io neofta ĵus okazis ene aŭ ekstere de la klas-ĉambro, ekzemple: iu faligas glason kaj ĝi rompiĝas, la ĝardenisto ekstere akvumas la gazonon matene, oni laŭte riparas la straton apud la klas-ĉambro, aŭ eble okazas tertremo en fora kontinento, aŭ nova prezidanto elektiĝas en apuda lando. Ĉiuj tiuj temoj, kvankam ne en la enhavo-listoj por la kursoj, reprezentas bonan ŝancon lerni novajn vortojn kaj praktiki la lingvon. Ĉiam bonas enmeti porokazaĵojn en la lecionojn, ĉar ili montras al la gelernantoj la tujan, konkretan, utilan aplikon de E-o al la ĉiutaga vivo.

Do, jen supre la ok kategorioj de aldonaj enhavo-listoj por kompletaj kursoj de E-o: 1) funkcioj 2) nocioj 3) teksto-gramatikaĵoj 4) temoj 5) situacioj 6) taskoj 7) kulturaĵoj kaj 8) porokazaĵoj. Kiel la leganto memoras, mi ne pritraktas la plej ofte uzatajn enhavo-listojn, tio estas, la gramatikan kaj la vortan, ĉar ili estas sufiĉe bone uzataj, kaj sufiĉe komprenataj kvankam plibonigendaj. Mi volas substreki, ke ankaŭ tiuj ok listoj gravas, kaj estus bone, se ni komencas pli kaj pli kompili kompletajn listojn de ili.

Ni nun pli bone konas la elementojn, la listojn, kiujn verkistoj de kursoj povas utiligi por fari kompletan kurson de E-o, sed kiom da eroj povus esti en ĉiu enhavo-listo? Mi ne povas diri precize, sed por doni al vi ĝeneralan ideon, mi diros la jenon 1) gramatikaĵoj, eble 100 aŭ 200, 2) vortoj, eble 5000 mil, sed bone elektitaj, kaj ni pensu, ke estas grandega distanco inter la kapabloj de eŭropanoj, kiuj jam facile rekonas milojn da Esperantaj vortoj pro simileco de latinidaj radikoj, kaj azianoj kiuj, se ili ne antaŭe lernis eŭropan lingvon, tute ne havos tiun kapablon, 3) teksto-gramatikaĵoj, eble 50, 4) temoj, eble 50, 5) situacioj eble 100 aŭ pli, tio dependas de nia kreiveco 6) nocioj, eble 100, kiom oni prikonsideras la eblajn variaĵojn kune kun la oftaj vortoj (lunde, lundon, en lundo, trijara, havas tri jarojn, ktp), 7) taskoj eble 100 aŭ pli 8) kulturaĵoj, eble 20, eĉ pli, depende de la situacio. 9) porokazaĵoj, tio dependas, sed 100-200 laŭlonge de la kurso povas esti bona nombro. En la BEKkurso, tio estus 1 aŭ 2 ĉiuhore.

La plej kompletaj enhavo-listoj ne nur kontribuos al la plibonigado de niaj kursoj kaj de la lernado, ili ankaŭ helpos difini la enhavon de niaj ekzamenoj kaj testoj. Ili speciale estos utilaj por starigi novan sistemon de perkomputila testado de Esperanto.

En venonta artikolo por IPR, mi esperas pritrakti la utiligadon de komputiloj, datumbazoj kaj Interreto por la testado de E-o. La starigo de tia ekzamenado bezonos ĝuste la enhavo-listan sistemon, pri kiu mi parolis supre. Ekzistas jam iaspeca perkomputila ekzamenado en E-o, sed tiu testado ne baziĝas sur la fundamentaj principoj de lingva testado kiel prezentitaj en la klasika libro pri lingvo-testado de *D-ro Lyle F. Bachman: Fundamental Considerations in Language Testing. (Oxford University Press, 1990)*.

Ekzistas ankaŭ KER-Ekzamenoj, sed ili iel baziĝas sur la modelo de la nuntempaj ekzamenoj nomataj IELTS (*International English Language Testing System*). Perkomputila ekzamenado, aliflanke, pli alproksimiĝas al la ekzameno-sistemo de TOEFL (*Test of English as a Foreign Language*).

Ekesto de la kubaj kulturo kaj nacio

de **Juan Lázaro BESADA** (Kubo, *juanlazaro@pefa.sld.cu*)

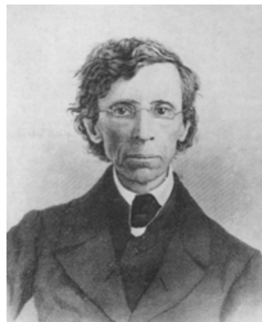
La elformiĝo de la kubaj kulturo kaj nacio datiĝas de la fino de la XVIIIa kaj komenco de la XIXa jarcentoj. La unua nomo, kiun oni nepre devas mencii en tiu rilato estas Don Luis de las Casas y Aragorri. Li alvenis en nian insulon en la jaro 1792 kiel guberniestro. Apartenanta al la hispana politika elfluo konata sub la nomo „Indulgema Despotismo”, li iniciatis politikon kiu favoris la disvastigon de edukado kaj klerigado de la insulo. Al li nepre aldoniĝas la nomo de Juan José Díaz de Espada y Fernández de Landa, episkopo de Havano ekde 1802. Espada estis klera homo forte influata de la renovigaj ideoj de Pastro Feijóo, pro kio li tuj stimulis la filozofiajn studojn kaj ankaŭ la reformadon de la eduksistemo en la lando.

Tamen, ne eblas entute paroli pri tiu ekesto de la kubaj nacio kaj kulturo, se oni ne mencias la plej gravajn instituciojn kiuj decide rolis en tiu fondoproceso de la kubaj kulturo kaj nacieco, ĉar en ili kreiĝis la kondiĉoj kiuj ebligis tiun burĝonadon. En la unua loko necesas paroli pri la Universitato de La Habana, fondita de la dominikanaj pastroj la 4an de

januaro 1728. Ĝi estis la unua institucio por supera edukado de la insulo kaj en ĝiaj klasĉambroj formiĝis la kerno de la posta kuba intelektularo.

Same grava estis la Reĝa kaj Pontifika Kolegio-Seminario San Carlos kaj San Ambrosio, fondita en Havano en la jaro 1772. Tiu ĉi gravega institucio, kie studis la plej influaj kaj kleraj homoj de la tiama insulo, tiuj kiuj poste definitive konturis kaj naskigis niajn naciecon kaj kulturon, estis la lulilo de nia lando. Ne malpli decida kaj influplena estis la Ekonomia Societo de Amikoj de la Lando, kiun oni fondis en Havano en 1793, pro Reĝa Ordono de Karlo la Kvina datita la 15an de decembro 1792. Ĝia ĉefa celo estis trovi solvojn al la sennombraj problemoj sociaj, kulturaj kaj ekonomiaj de la tiama Kubo. Ĝia laboro en la disvastigo de la pensado kaj verkoj de la ĉefaj kubaj intelektuloj estis decida faktoro en la solidigo de la jam tiam burĝonanta nacieca sento.

Ankaŭ la apero de la unua perioda eldonaĵo, „Papel Periódico de La Habana”, aperinta por la unua fojo en la jaro 1790 danke al iniciato de la hispana guberniestro Don Luis de Las Casas, estis elstara, ĉar ĝi estis la vehiklo por diskonigo de la novaj ideoj kiuj iom post iom trapenetris la insulon. Pro la graveco, kiun ĝi havis en la proceso de elformiĝo de niaj nacio kaj kulturo, nepras mencii la fame konatan „Parolado pri la Agrikulturo de Havano kaj rimedoj por ĝin stimuli”, verkitan en 1792 de Francisco Arango y Parreño (1765-1832), kiu studis Humanistikon en la Reĝa Kolegio-Seminario San Carlos y San Ambrosio kaj en la Reĝa kaj Pontifika Universitato de Havano.

Gravega, influplena kaj decidiga estis, por la fina ekesto de la kubaj nacio kaj kulturo la formiĝo de la tiel nomata „Kreiva Kvinopo”, kiu ariĝis en 1802 ĉirkaŭ la Episkopo Espada. La membroj estis: Félix Varela [*vd la foton*], José Antonio Saco, José de la Luz y Caballero, Felipe Poey kaj Domingo del Monte, ĉiu el ili apartenanta al la plej kleraj pensuloj de la tiama hispana kolonio. La ĉefaj ideoj kiujn tiu grupo subtenis estis: apogo de la modernaj politikaj ideoj, tendenco al aŭtonomio kaj valorigado de „la kubana kreitaĵo” en formiĝo.

Sur la literatura kampo menciendas, ke en 1608 aperas la unua kuba verko: „La Spegulo de Pacienco” (Espejo de Paciencia), verkita de Silvestre de

Balboa, kaj en 1791 aperas la komedio „La princo ĝardenisto aŭ ŝajnigita kloridano” (El príncipe jardinero o fingido cloridano), de Santiago Pita. Ĝi estis la unua teatra verko de nia literaturo. Fine de la XVIIa kaj komence de la XVIIIa jarcento naskiĝis en Santa Clara José Surí y Águila, Mariano José de Alva y Monteagudo kaj Lorenzo Martínez Avileira, kiuj distingiĝis kiel poetoj-improvizantoj. Iliaj ĉefaj temoj estis religiaj. La lastaj du fariĝis sacerdotoj kaj ilin oni devas konsideri la prauloj de la kuba lirika poezio. Tamen, la poeto kiun ĉiuj agnoskas kiel patron de nia poezio estis Manuel de Zequeira y Arango (1764-1846). Li studis en la Kolegio-Seminario San Carlos kaj San Ambrosio, kie li estis disĉiplo kaj amiko de Félix Varela. La alia kaj plej elstara reprezentanto de la poezia arto enlande dum tiu epoko estis Manuel Justo de Rubalcava (1769-1805), kiu sekvis militistan karieron. Li kultivis plurajn poeziajn ĝenrojn, inter ili: filozofan, bukolikan, erotikan kaj festan. Liaj ideoj estis porkoloniaj. Lia plej kvalita verko estas la poemo epika-religia „La morto de Judaso” (La muerte de Judas).

En la verkoj de tiuj du poetoj jam komencis aperi simboloj de Kubo kiel la fruktoj kaj la naturo, kio iniciatis proceson de reliefigo de la enlandaj donitaĵoj, kio permesas aserti, ke ĉe ili jam aperas signoj de amo al la lando. Iom poste komenciĝis periodo de disvastigo de la poezia kreado tra la insulo. La plej konata figuro estis José María Heredia (1803-1839) [*vd la foton*], kies vivo estis mallongedaŭra kaj turmentoplena. La plej alta voĉo de la lirika poezio de sia generacio, li estis la unua poeto kun sendependecaj ideoj. Li vivis grandparte en ekzilo (Meksiko, Venezuelo kaj Usono). Gabriel de La Concepción Valdés, plej konata sub la kaŝnomo Plácido (1809-1844), estis filo de hispana dancistino kaj kuba mulato. Li laboris kiel ĉarpentisto, tipografo kaj metiisto. Oni ekzekutis lin sub la preteksto, ke li partoprenis en la t.n. „Konspiro de la Ŝtuparo”, proceso kiun la hispanaj aŭtoritatoj starigis por eviti la sklavribeladojn.

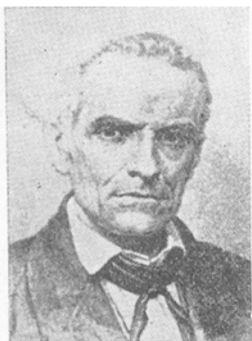
Sed ne nur tiuj poetoj ĉefrolis en la elformiĝo de niaj kulturo kaj nacieco. Gertrudis Gómez de Avellaneda (1814-1873), konata sub la pseŭdonimo „La Tula”, estis gravega figuro. Poetino, ŝi ankaŭ verkis romanojn kaj teatraĵojn. Ŝia vivo plenis je amaventuroj. Kvankam oni ne trovas en ŝia verkaro sendependecan pensadon, kelkaj el ŝiaj poeziaĵoj elmontras amon al la kubaj aferoj. Granda parto de sia vivo ŝi vivis en Madrido kaj Parizo.

Estus nekompleta la prezento de la plej elstaraj figuroj de tiu decida periodo sen la mencio de Domingo del Monte (1804-1853). Venezuelano pro la naskiĝo, en 1816 li studis en la Seminario San Carlos kaj San Ambrosio kaj en 1819 en la Universitato de Havano. Tie li konatiĝis kun Heredia, kies amikecon li ĝuis. Membro de la Ekonomia Societo de Amikoj de la Lando, li agis favore al la fondo de Kuba Akademio de Literaturo. Kunlaboranto de pluraj publikaĵoj, liaj verkoj ĉiam enhavis ideojn en rilato kun la plibonigo de la kuba vivo. Li forlasis la insulon akuzite de partopreno en la „Konspiro de la Ŝtuparo”. Liaj literaturaj rondetoj estis famaj kaj estas grave diri, ke danke al liaj iniciatoj kaj subteno, kelkaj tiamaj kubaj sklavaj poetoj povis aperigi siajn verkojn. Lia penso estis kontraŭ la aneksismo. La poezio respegulis la spiriton de la kuba XIXa jarcento kaj estis vehiklo por esprimado de la sendependeca sopiro de la kubanoj. Ĝiaj ĉefaj kultivantoj estis ĉiuj, senescepte, fondoŝtonoj de la kuba kulturo.

Gravegan rolon en la tuta proceso de ekesto de la kubaj nacio kaj kulturo ludis ankaŭ la filozofiaj studoj kaj iliaj ĉefaj pensuloj, ĉar la plej eminentaj intelektuloj de nia insulo preskaŭ senescepte, kultivis ilin. La unua katedro pri filozofio en Kubo fondiĝis en la jaro 1647 en la monaĥejo de San Francisko kun la celo prepari sacerdotojn, pro kio la filozofio estis „ancilla theologicae”, tio estas sklavino de la teologio. En tiu epoko, la filozofio kiun oni studis en Kubo estis bazita kaj sur la aŭtoritato de la profesoro, kaj sur tiu fontanta el la Biblio, el la Eklezio aŭ el la Sanktaj Patroj. Ĝia fundamento estis la Aristotela pensado, misformita de la skolastikismo, filozofia metodo kiu formale sekvis la grekan logikon, emfazante la praktikon de silogismoj, rifuzante kaj ignorante observadon kaj eksperimentojn.

Inter 1790 kaj 1820 komenciĝis ribelado kontraŭ la skolastikismo kaj la aristotelismo. La Pastro José Agustín Caballero enkondukis la elektan metodon, ekvivalento de la greka eklektikismo, kiel modernigan reagon kontraŭ la skolastikismo. Li favoris la studadon de Feijóo, Bacon kaj Descartes; kvankam tiu reformo ne estis radikala, tamen oni povis konstati aliron al la filozofio el la inspiro kartezia racionalisma. Alia karakterizo kiu markis tiun periodon de la filozofio en Kubo, estis la anstataŭigo de la argumentado de racio karakteriza de la aristotelismo per la eksperimento.

Kvankam Caballero estis la unua kiu iniciatis tiun modernigan proceson, la plej influhava personeco estis Pastro Félix Varela (1787-1853). Li enkondukis la Empirian Iluminismon de franca kaj angla inspiro kun klara influo de la XVIIIa jarcento, estis la Iniciatinto de la studoj pri epistemologio. En siaj verkoj li prezentiĝas kiel pensulo apartenanta al la filozofia moderneco. Li difinas la liberecon, la egalecon kaj la privatan proprieton kiel naturajn rajtojn kaj pledas por la ĉesigo de la sklaveco. Li estis kontraŭ la aneksismo kaj lia penso radikaliĝis ĝis sendependismo. Eĉ pli. Estis Varela kiu enkondukis la eksperimentan instruadon de fiziko kaj kemio en la Seminario „San Carlos kaj San Ambrosio", fondante tie la unuan tiucelan laboratorion kiu ekzistis en nia lando. Ankaŭ danke al lia insistado oni enkondukis la hispanan kiel instrulingvon, tiel anstataŭante la latinan, kiu estis tiam la lingvo de kleriĝo. Inter liaj ĉefaj verkoj estas menciendaj „Filozofia Miksaĵo" (Miscelánea Filosófica) kaj la ege konata kaj influa „Leteroj al Elpidio" (Cartas a Elpidio), kiun li verkis por instruado de la junularo.

Daŭrigis la vojon malfermitan de Varela, José de la Luz y Caballero (1800-1862) [*vd la foton*], pedagogo kaj filozofo kiu multege influis la tiaman junularon. Lia moderniga klopodado, pro la nivelo de aktualigo kaj teoria rigoreco, estis unu el la momentoj plej gravaj de la filozofio en Kubo dum tiu periodo. Oni povas situigi lin pli proksime de Locke ol de Condillac, pro lia intereso eviti la sensisman troigon. Li celis fari sciencoj la filozofion kaj la moralon. Li estis tre fame konata pro sia filozofia polemikado pri la Eklektikismo kun la franca filozofo Coussin. La tria ingredienco kiu aldoniĝis al la fina konturiĝo de la kuba kulturo estis la evoluo de scienco. Dum la proceso de elformiĝo de la nacia kulturo, estas necese paroli pri kelkaj figuroj kies laboroj estas nepre menciindaj kiam oni volas prezenti kiel eble plej kompletan panoramon de tiu fondoproceso de la kuba kulturo.

En la komenco nepras mencii la nomon de Tomás Romay (1764-1849). Li studis gramatikon, retorikon kaj filozofion en la Reĝa Kolegio-Seminario San Carlos kaj San Ambrosio. Poste li enskribiĝis en la Fakultato de Filozofio de la Universitato de Havano. Li fariĝis Bakalaŭro pri Arto kaj poste diplomiĝis pri Medicino en 1879. Aperis kiel unu el la iniciatantoj de

„Papel Periódico de La Habana”. Li estis ankaŭ profesoro pri Patologio en la Universitato kaj estis membro de la Ekonomia Societo de Amikoj de la Lando. Enkondukanto de la kontraŭvariola vakcino. Danke al li, oni elradikigis la entombigojn el la preĝejoj. Li malfermis la unuan medicinan klinikon en Havano.

Ne malpli influa personeco estis Felipe Poey y Aloy (1799-1891). Laŭ profesio advokato, li estis disĉiplo pri filozofio de la pastro Félix Varela. Ekde la juneco li studis la naturajn sciencojn kaj en ĉi tiu fako li atingis mondfaman renomon. Liaj studoj pri iĥtiologio havigis al li la agnoskon de Couvier. Li parolis pri la ekzistado de la fosilia homo antaŭ ol Darwin publikigis „La Origino de la Specioj”. Tute eksterordinara estis la personeco kaj vivo de la multfacete talenta Tranquilino Sandalio de Noda (1808-1866). Termezuristo, stenografo, matematikisto, pegagogo, natur-sciencisto, filozofo, verkisto, kritikisto, historiisto kaj poligloto, inter liaj pluraj kontribuaĵoj al la evoluo de la scienco menciendas: la esplorado de la suda marbordo de la insulo, planado de diversaj vilaĝoj kaj la topografia priskribo de Pinar del Río. Membro de la Ekonomia Societo de Amikoj de la Lando, li pledis por la uzado de la Decimala Metrika Sistemo en la insulo.

Kvankam ne naskiĝinta en Kubo, Juan Cristóbal Gundlach (1810-1896), germano kiu naskiĝis en Marburgo, multe kontribuis al la evoluo de la scienco en nia lando. Li loĝis dum granda parto de sia vivo en Kubo. Kiel natursciencisto, li funde studis la naturon nialande kaj lia verko „Kuba Ornitologio” priskribas ĉiujn speciojn de birdoj en la insulo. Pro tiu verko, kiu fariĝis klasika en tiu kampo, li havigis al si elstaran lokon inter la fondintoj de la kuba scienca agado. Ekde kiam la pastro Félix Varela iniciatis la eksperimentajn studojn pri Fiziko kaj Kemio en la Seminario San Carlos kaj San Ambrosio, helpante tiamaniere la edukan reformon de la episkopo Espada, la evoluo de la scienca agado en Kubo senĉese kreskis kaj ĝi estas la lasta grava faktoro en la elformiĝo de la kubaj kulturo kaj nacieco. Kiel oni povas konkludi, la ekesto de la kuba nacio ŝuldiĝas al la evoluo de la kulturo kaj en tiu proceso ludis unuarangan rolon la Seminario „San Carlos” kaj la Universitato de Havano. Pro la instigo kaj apogo de la episkopo Espada kaj la favoraj kondiĉoj, kiujn li kreis por la diskonigo kaj evoluo de la scioj, la kuba nacio definitive konturiĝis kaj kreis la socian bazon por la posta evoluo de niaj lando kaj kulturo.

Lingvo-instruado: kelkaj konstatoj

de **Edmond LUDWIG** (Francio, *esperanto.eludwig@orange.fr*)

La sekvaj linioj ne estas ia scienca esploro pri didaktiko de fremdaj linvoj, sed simpla retrorigardo de emerita instruisto pri la germana lingvo en Francio inter 1972 kaj 2009, kun konsideroj de praktikanto, kiu preskaŭ daŭre instruis kun plezuro la germanan lingvon kaj E-on.

Personaĵoj priprofesiaj
Komence de la okdekaj jaroj, mi estis fininta mian universitatan studadon kaj komencis mian pedagogian trejnadon kiel licea instruisto pri la germana lingvo. En Francio tiam ekaperis la aŭdvidaj instrumetodoj! Jen interesa periodo por juna instruisto, kiu, kiel lernanto, konis nur la tradician pertradukan instruadon. Ĉio estis malkovrinda, kaj tiuj aktivaj metodoj kun uzo de magnetofonaj bendoj, kiuj ebligis aŭdigi voĉojn de denaskuloj, entuziasmigis la tiamajn junajn instruistojn, ankaŭ min! Ili entuziasmigis nin des pli, ke sur tiu kampo ni sciis pli ol la instruspertaj gekolegoj, kiuj akompanis dum la preparjaro la junajn staĝantojn. En pedagogiaj centroj ni estis trejnataj de skipo de disĉiploj de la verkintoj de novaj aŭdvidaj metodoj. Nia rolo estis ankaŭ la disvastigado de tiuj novaj instruiloj ĉe la jam spertaj gekolegoj! Vera rolo de pioniroj! Kaj ni fieris pro la fakto, ke ni ankaŭ trejnis niajn trejnistojn, kiuj ofte ne emis ŝanĝi siajn proprajn metodojn sen tiuj novaj „maŝinoj” ofte pezaj, transportendaj de unu klasĉambro al alia, kun tiuj bendoj, kiuj foje transformiĝis al bendsalato, kiun tiam necesis „detriki”, kio perdigis tempon!!! Krome tia instruado ankaŭ postulis, ke la instruisto sin engaĝu fizike, aktoru antaŭ la klaso, ne plu sidu malantaŭ sia skribotablo, sed staru antaŭ sia klaso, disdonante la parolvicon, kontrolante, ĉu ĉiuj havis pli malpli la okazon sin esprimi – kio ne facilis, kiam ĝis 40 gelernantoj sidis en la klasĉambro! Dinamikigo de tia amaso estis ofte elĉerpa laboro, sed la rekompenco estis arbaro da levitaj fingroj, ĉefe ĉe la fervoraj komencantoj, kaj la plezuro de la gelernantoj ludi skeĉojn kaj baldaŭ diskuteti inter si! Ke ĉe multaj inter tiuj eklernantoj tia entuziasma lernado ne daŭris ĝis la fino de la studo … povas esti temo de alia artikolo!!!!

Post sukcesa titolakiro mi entuziasme komencis mian karieron, aktivis en asocioj de fakuloj pri la germana lingvo kaj de instruistoj pri lingvoj. Sed baldaŭ mi havis la emon esti pli kritika rilate al mia instruado, kaj mi

demandis min, ĉu ne estus utile mem lerni novan lingvon kaj apliki miajn teknikojn al mi mem! Kaj mi eklernis mem la italan dum ... du semajnoj, ĉar iumomente mi malkovris anonceton en gazeto proponantan senpagan perkorespondan kurson de E-o kaj ek! Mi metis la fingron en la radoaron, kiu kuntrenis min en la movadon.

Pozitiva rezulto estis, ke la okupiĝo pri Esperanto iĝis ege profitdona por mia laboro de instruisto pri fremda lingvo: mi aplikis al mi mem kelkajn teknikojn lernitajn dum mia trejnado kiel instruisto pri lingvo, kompletigis la materialon proponitan de la lingvolibro uzita, kiu estis iu gramatiko (cetere sufiĉe kompleta) kun amaso da ekzercoj, sed ĉefe por la tuja skriba uzo de E-o.

Post sukcesa trapaso de serio da ekzamenoj de Franca E-Instituto mi havis la bonŝancon renkonti Jean-Louis TEXIER, la tiama prezidanto de UFE (Unuiĝo Franca de Esperanto), nuna ESPÉRANTO-FRANCE, kiu parolis al mi pri la Zagreba Metodo, kiu ege plaĉis al mi. Li proponis al mi, ĝin traduki por franca lernantaro. Mi akceptis, sed ĝin adaptante al la specifaj bezonoj de franclingva lernantaro kaj ni baptis ĝin *Metodo 11*. Poste mi kompletigis ĝin per la verkado de *Metodo 12*, kio ebligis atingon de nivelo B1/C1 laŭ la nuna Eŭropa Referenckadro. Sekvis pliaj helpiloj por aktiva prezento de la lingvo (*Metodo 10*) kaj bildaro kun konsiloj al la instruistoj por paroligo de homoj lernintaj ĉefe perkoresponde (*Metodo 15*). Kune kun Renée TRIOLLE, licea instruistino pri la rusa lingvo, mi verkis *Nouveau cours d'espéranto* por memlernantoj.

Pardonu al mi, ke mi tiom insistas pri miaj personaj travivaĵoj kaj spertoj, sed tian eksperimentadon pri didaktiko mi ne povintus travivi tiel intense kiel nura instruisto pri mia „profesia” lingvo, ĉar dank' al ILEI mi havis ege interesajn diskutojn kun alilandaj geinstruistoj aŭ fervoraj instruantoj. Krome mi deziras uzi mian longjaran lingvoinstruan praktikadon por analizi kelkajn faktojn koncerne la didaktikon de lingvoj en la nuna tempo, precizigante, ke neniam mi perdis la entuziasmon sur tiu kampo, des pli ke mi riĉigas mian pripensadon per memlernado de natura lingvo, kiun mi delasis antaŭ trideko da jaroj pro Esperanto, t.e. la itala!

Iuj limoj de aŭdvidaj metodoj

Sekvinte la evoluon de instrumetodoj kaj ilian aplikadon, mi pli kaj pli distanciĝis de la pseŭdosciencaj asertoj de multnombraj didaktikistoj, ĉar mi konstatis, ke tre aŭ tro ofte la gekolegoj sekvas aŭ estas devigataj sekvi

blinde la lastan modon, kio rezultigas tre ofte sensomankan lernadon. Mi elektu ekzemplon: ĉar la avangardaj metodoj aŭdvidaj koncernis unue la anglan lingvon, multaj aŭtoroj de samtipaj metodoj sklave imitis tiujn metodojn, kiam ili kreis metodon por alia lingvo instruota, neglektante la specifajn trajtojn de la instruota lingvo. Mi ankaŭ menciu principon, kiu longtempe ŝajnis esti „la" solvo por sukcesa lernado de lingvo: imitado de natura metodo – kiu certe estas la sola ebla metodo kun gelernantoj parolantaj diversajn gepatrajn lingvojn (ekzemplo en Esperantujo estas la Cseh-metodo), dum por samlingvuloj eblas pli rapidi uzante adekvate la gepatran lingvon! La aserto do estis, ke sufiĉus mergi la gelernantojn en „lingvan banon" kun samtempa aktorado por komprenigi parton de la terminoj ne klare kompreneblaj pere de la bildoj, por ke, iom post iom, ili komprenu, ripetu, parkerigu vortojn kaj strukturojn kaj finfine kapablu mem produkti sencohavajn eldirojn. Bedaŭrinde tre ofte la nombro de la gelernantoj en ĉiu klaso atingis 35, kelkafoje eĉ 40, sekve nur komuna samtempa ripetado ebligis, ke ĉiu havu la okazon „praktiki" la lingvon. Mi krome aldonu, ke dum longa tempo iuj pedagogiaj aŭtoritatoj, kiuj – cetere – ofte mem ne plu instruis (!!!), eĉ devigis la geinstruistojn ne traduki al la gepatra lingvo, pro la timo, ke la gelernantoj povus pensi en la propra lingvo, kio denove kondukus al mallerta sinesprimado, **dum ĝuste per la novaj aktivaj metodoj ili uzu tujtuj la lingvon de la denaskuloj!** Pruvo de tiu aserto estas multaj lingvoinstruaj libroj kun listo de neregulaj verboj sen traduko, kio rezultigis la jenon: la plejmultaj gelernantoj – almenaŭ tiuj, kiuj ne tradukis tiujn verbojn – ilin lernis sen koni ilian signifon! Eĉ la vortprovizo necesa por kompreni tekston aperis marĝene kun klarigoj en la cellingvo, kio rezultigis, ke la malplej laboremaj eĉ ne serĉis ĝian signifon en vortaro! Kia rezulto, se la instruisto mem ne prizorgis la aferon kaj korektis tiujn mankojn! Kaj tio daŭris dum jaroj! Mi aldonu, ke pro ŝparado la nombro de la horoj dum semajno iom post iom ŝrumpis de 4 aŭ 5 al 2 horoj! Mi krome menciu, ke dum multaj jaroj la gelernantoj ne estis disdividitaj laŭ niveloj, kio rezultigis, ke la malplej kapablaj ne plu sukcesis sekvi, dum la plej kapablaj malpaciencis! Kaj kiel adaptiĝi al la diversaj niveloj kun tiom da gelernantoj?!

Pri instruado de la legkapablo en la gepatra lingvo

Ankaŭ la lernado de la gepatra lingvo evoluis! Ne estinte instruisto en elementa lernejo mi nur menciu, kion mi poste konstatis en la liceo: alvenis gelernantoj, kiuj ne kapablis legi flue! Dum longa tempo iuj akuzis ĉefe la

suprajân aliron al legado ĉe la unuaklasuloj. Ŝajnas, ke ili parte pravis, ĉar en la elementaj lernejoj la instruistoj revenas de kelkaj jaroj al persilabaj metodoj. Ni tamen ne forgesu, ke kulpas ankaŭ la televido, kiu iom post iom forrabis tempon kutime uzitan por legi! Kaj: kiu ne flue **deĉifras**, ne ĝuas la legadon! Kaj nun aldonu komputilojn kaj poŝtelefonojn ekde la plej juna aĝo al la temporabaj iloj!

Graveco de la gramatikaj konoj
Mi ankaŭ iom aludu la instruadon de gramatiko. Francaj gekolegoj miaaĝaj certe ankaŭ rimarkis, ke gramatika analizado de la lingvoj gepatraj kaj fremdaj evoluis kaj ŝrumpis al la nuraj nepraj bezonoj pro alia nepra neceso: akcenti la principon de plezuro en la lernado! Gramatika analizado de strukturoj ne nepre ĝuigas la plej grandan nombron da gelernantoj! Sed mi konstatu la rezulton: ne plu estas konataj la bazaj nocioj kiaj retrovo de subjekto, objekto, de substantivo, adjektivo, adverbo, prepozicio kaj aliaj. Sekve kaj analizo de la funkciado de iu ajn lingvo kaj la kapablo korekti siajn erarojn ne plu eblas.

Kio koncerne Esperanton?
Kiam mi ekinstruis E-on kiel libere elekteblan fakon en mia liceo, mi havis la bonŝancon instrui al kapablaj gelernantoj, kiuj tuj komprenis la funkciadon de la lingvo, ĉar ili ankoraŭ posedis la necesajn gramatikajn konojn, kaj mi memoras pri unu inter ili, kiu post kelkaj monatoj jam parolis flue kaj uzis siajn konojn por trovi sen mia helpo tridekon da alilandaj gekorespondantoj, kun kiuj li interŝanĝis poŝtmarkojn, kaj tiam komputiloj kaj retkontaktoj preskaŭ ne ekzistis!

Mi instruis E-on en tiu liceo dum deko da jaroj. Kial mi interrompis tiun instruadon? Ĉar mi devis zorgi pri mia familieto kaj krome ĉar amasiĝis la instruhoroj diversfakaj en la liceoj kaj ne plu restis tempo dum la tagmanĝa duhora paŭzo por instrui E-on aŭ aliajn libervole elektitajn erojn, ĉar okazis devigaj kursoj ankaŭ dum tiu paŭzo.

Nuntempe, kiel emerito, mi havas la bonŝancon instrui E-on en universitato, kio ja donas iom da prestiĝo al E-o en nia regiono. Sed kion mi konstatas? Kvankam kelkaj gestudentoj ege interesiĝas kaj bone progresas, mi konstatas ĉe kelkaj inter ili – ĉefe ĉe tiuj, kiuj komencas siajn universitatajn studojn – absolutan nekonon de la bazaj gramatikaj nocioj. Aperas eraroj, kiujn antaŭ dudeko da jaroj eĉ mezlernejanoj ne faris!

(Eta iom provoka parentezo: ĉu ĉio tio nin alvenigu al la iom amara dedukto, ke ni ne plu distrompetu, ke E-o estas la plej facila lingvo, sed ni nun reklamu por E-o klarigante ke per ties lernado la gelernantoj havas la eblon kompreni kaj relerni serioze bazajn gramatikaĵojn, utilajn ankaŭ por la gepatra lingvo???!!!)
Laŭ gekolegoj, kiuj nun instruas en elementaj lernejoj, tendenco de reveno al pli tradiciaj metodoj estas konstatebla. Ties rezultoj estos mezureblaj nur post pluraj jaroj. Eble la pendolo revenos al pli ĝusta mezo.

Kion dedukti de tiaj konstatoj?
Certe profesiaj instruistoj pri fremdaj lingvoj nenion lernis post lego de miaj konstatoj, sed mi kuraĝas direkti al la instruemuloj neprofesiaj kelkajn tre ĝeneralajn konsilojn.
Mi diru al ili:

- ĉeestu kursojn de profesiaj lingvo-instruistoj, trastudu ties lernolibrojn, demandadu ilin pri iliaj teknikoj,
- legu la konsilojn pri didaktiko en diversaj instru-libroj,
- konsultu la retejon http://www.edukado.net,
- konsciu, ke en Esperantujo vi instruos al lernantaro plej diversa laŭ kapablo kaj persistemo, kiu ne venas al via kurso devige. Sekve vi nenion povas postuli de ili, do la instruvojo inter tento/plezurigo kaj neceso estas des pli zigzaga,
- neniam rutinu, daŭre analizu kritike kion vi faris dum iu kurso, kio estis sukcesa, kio ne,
- daŭre memorigu al la gelernantoj tri fundamentajn erojn: kompreni, imiti kaj poste provi paroli libere,
- vi mem klopodu neniam enuigi ilin!!!

Lakone mi aldonu: se la gelernantoj hejme ne mem regule relernas la prezentitaĵojn kaj ne klopodas aŭskulti radion aŭ partopreni senkrokodilajn kunvenojn, ne esperu, ke ili rapide progresos. Ne kulpas vi, se ili ne sukcesos.

Kaj laste mi finu per la jenaj rimarkoj: iom post iom vi akumulos spertojn, sed sciu, ke vi neniam certos, ĉu vi estas sur la ĝusta vojo. Konsciu ankaŭ, ke la rezulto de via „sizifa laboro” ne ofte videblas tre konkrete! Kiam terlaboristo pene fosis truon, li havas rekompencon psikologian: truon kaj amason da tero! Instruisto nur sporade vidas tian konkretan rezulton! Sed vi nepre daŭre fosadu!!!

Efika lingvolernado

de **SALOMONNÉ CSISZÁR Pálma** (Hungario)

En Hungario vivas fama pianisto, GAÁL Ottó, kiu sukcesis trapasi lingvoekzamenon pri 27 lingvoj. Verŝajne tio estas tuteŭropa rekordo. Li estis sukcesa muzikisto en Norvegio, kie li alproprigis skandinavajn lingvojn, li parolas plurajn slavajn kaj novlatinajn lingvojn, sed ankaŭ la ĉinan. Post 10-jara esplorlaboro li ellaboris metodon por helpi aliajn en lingvolernado, kio estas laŭ li la plej malfacila spirita laboro. Post la angla, germana, franca, itala, hispana, portugala, sveda, dana, norvega, nederlanda kaj rusa en decembro 2010 aperis la hungara-Esperanta materialo. Nun estas antaŭpreparata la ĉina versio. La aŭtoro deziras prepari lernmaterialon pri ĉiuj lingvoj, kiujn li konas. Li havas sekvantojn, kiuj lernante per lia metodo same amasigas lingvoekzamenajn atestilojn, la plej sukcesa lernanto havas 12 lingvoekzamenojn ĝis nun.

Kio estas nova kaj interesa en la metodo? Unue la strukturo. En la unua leciono ni ekzercas la strukturon de substantiva sintagmo. Por simpligi li parolas pri strukturo ABC. A povas esti: artikolo (LA), aŭ posedaj pronomoj (MIA, VIA, LIA ktp.), aŭ tabelvortoj (TIU, KIU, ĈIU). Tie ni lernas la tri plej oftajn tabelvortojn! Ne aperas ĉiuj samtempe. B estas adjektivoj kaj C estas la substantivo. La vortoj aperas laŭ uzofteco. En la unua leciono aperas jam multaj adverboj (nun, ĉiam, ofte, denove, hodiaŭ, hieraŭ), sed el inter verboj nur ESTAS kaj ESTIS.

La gramatikaj klarigoj prenas nur unu aŭ du paĝojn antaŭ la lecionoj, la materialo konsistas el ĉirkaŭ 8000 sintagmoj kaj frazoj en ambaŭ lingvoj, kiuj staras paralele en du kolumnoj. La lernanto memstare tradukas de la komenco kovrante la cellingvan kolumnon. Li havas la vortojn kaj regulojn kaj KREAS la fremdlingvan frazon. Eblas tion fari skribe, aŭ laŭte prononcante, la prononcon helpas tri kompaktdiskoj. Oni devas laŭte prononci la frazojn por alkutimiĝi al kuraĝa elparolado, parola lingvouzo. Komence la afero iras malrapide, sed la celo estas krei multegajn senerarajn frazojn, komence simplajn, sed fine pli kaj pli kompleksajn. La aŭtoro proponas fari la ekzercojn de la leciono tri-kvarfoje sinsekve antaŭ la daŭrigo, por ke la traduko fariĝu rapidega, kvazaŭ aŭtomata. La alproprigo tre similas al tiu de la gepatra lingvo, ja oni havas multegajn ekzemplofrazojn kaj oni mem povas kontroli la funkciadon de la reguloj.

En la dua leciono krom novaj ABC-j, kaj pliaj oftegaj adverboj aperas demandvortoj, pluralo, kaj pli kaj plej. Jen kelkaj kreeblaj frazoj: La riĉaj homoj estas malofte bonaj amikoj. Ĉu la sinjoroj estas viaj gastoj? Kiuj estas la plej gravaj demandoj? La frazoj, kiuj baziĝas sur la ofteco, estas tre proksimaj al la parolata lingvo. La lernanto daŭre havas sukceso-senton, eraron li tuj povas mem korekti, kaj sin stimulante rapide antaŭeniri. En la tria leciono aperas esprimoj kiel multe da, kiom da, kelke da. Aperas posesiva strukturo. Oni ellernas neadon, kaj demandan neadon. La kvar fraztipoj sisteme aperas en la tuta materialo: aserta frazo, demanda frazo, nea frazo, nea demandfrazo. Nur en la kvara leciono aperas verboj krom estas. En la kvara leciono ekrolas akuzativo. En la kvina aperas la prepozicioj. La esenco estas tre funde ekzerci la bazojn kaj iom post iom ampleksigi la konojn. La vortoj lernitaj en la unuaj lecionoj konsekvence reaperas en la sekvaj. La metodo estas kreita esence por memlernantaj plenkreskuloj. Estas aparte interesa afero ke la du kolumnoj de la 8000 ekzemplaj frazoj estas variigeblaj. En la lernmaterialoj de diversaj lingvoj aperas la samaj frazoj. Komence la fontolingvo estis la hungara, sed la metodon jam aĉetis kaj adaptis ĉinoj por lerni la anglan, kaj poloj por lerni la anglan kaj germanan.

La Esperantaj ekzemplofrazoj estus simple kombineblaj kun la nederlanda, norvega, rusa, iu ajn alia lingvo por kiu jam ekzistas la libro. Necesas nur reverki la kelkpaĝan gramatikan klarigon. Ekzemple en kazo de Esperanta-norvega libro, oni devus Esperante klarigi la norvegan gramatikon. Se temus pri norvega-Esperanta libro, oni devus en la norvega klarigi la Esperantan gramatikon. Per tiu metodo oni povus doni eblon al Esperanto-parolantaj lingvolernemuloj ekkoni ekzotikajn lingvojn por kiuj ili ne trovas bonan lernolibron en sia gepatra lingvo, aŭ se temas pri landoj, kiuj ankoraŭ ne havas bonan E-instruilon, oni povus facile krei por ili la materialon. Mi havis la eblon revizii la Esperantan version kaj nun mi lernas per la metodo la francan lingvon. Mi estas tre kontenta, kaj senpacienca por eklerni-relerni pliajn lingvojn. Se vi dirus pri kiu lingvoparo vi interesiĝas mi povas helpi kaj en la adaptado de la materialo, kaj por ekhavi kontakton kun la aŭtoro. Ĉu ekzemple lerni la hungaran aŭ la ĉinan estus interese por vi?

Pliaj informoj ĉe: *cspalma@freemail.hu*

Ĉinio

La 2-a vintra E-kursaro (VEK) finiĝis en Kantono, Ĉinio.

Okazis la 2-a vintra E-kursaro (VEK) en Kantono, Ĉinio, de la 15-a de januaro ĝis la 14-a de februaro 2011. Ĝi estis organizita de ILEI-Ĉinio kaj gvidita de Dennis KEEFE el Usono (nuntempe laboranta en Nankina Universitato, Ĉinio). Li uzis la BEK-lernolibrojn verkitajn de li mem. Rafaelo Mateos el Hispanio, Lakbiro el Maroko kaj Aŭgusto Casquero el Hispanio instruis aŭ vizitis nian kurson.

Partoprenis 30 personoj el 11 ĉinaj urboj: Nanchang, Nankino, Kantono ks. kaj Hanojo de Vjetnamio. Tio donis al la kurso internacian etoson. 24 kursanoj finis la lernadon de la baza kurso (13 tagoj) kaj 12 el ili finlernis BEKunu ĝis BEKkvar (23 tagoj). Inter la kursanoj, 12 estas universitataj gestudentoj malpli-ol-24-jaraj, kaj 4 universitataj instruistoj. 12 el 24 kursanoj estas novuloj, kiuj neniam lernis nian lingvon antaŭe. La plej juna kursano estas 19-jara, la plej maljuna estas 65-jara.

La kurso estis intensa kurso, de lundo ĝis sabato, Dennis instruis 6 horojn ĉiutage, kaj la kursanoj devis fari hejmtaskojn 2-3 horojn vespere en la klasĉambro. Preskaŭ ĉiutage Dennis donis ekzamenojn al la kursanoj. La lernantoj multe praktikis kaj ekzercis nian lingvon en la kurso, eĉ post la kurso aŭ dum la paŭzo, la lernantoj ludis kaj babilis aŭ ŝercis en E-o. Preskaŭ ĉiuj kursanoj diris, ke ili eĉ sonĝis pri E-lerno nokte. Dum la paŭzo de la ĉina printempa festo, aliaj kursanoj revenis hejmen, 7 kursanoj kaj kurs-gvidantoj, kiuj restis en Kantono, ankoraŭ daŭrigis siajn instruadon/ lernadojn. Ĉe la fino plejparto de ili jam povas paroli E-on flue. Ni ankaŭ havis tre agrablan ekskurson kaj distran vesperon antaŭ la printempa festo.

Dum la fermo de VEK, unue profesorino GONG Xiaofeng (Esperante: Arko) voĉlegis la salutmesaĝojn de Stefan MacGill, prezidanto ILEI, kaj de aliaj sekciestroj. Rafaelo Mateos el Hispanio gratulis per sia sonaĵo, ankaŭ 3 kursanoj, kiuj antaŭforiris pro ia kaŭzo, salutis per filmetoj. Post tio, kursanoj sinsekve faris paroladojn en E-o. Tio mirigis la lokajn e-istojn. Post kiam Dennis faris parolon, li kaj Arko disdonis atestilojn al la kursanoj. Arko faris resuman raporton kun interesaj fotoj kaj filmetoj. Poste s-ro LIN Liyuan, subtenanto de nia VEK, varme gratulis al ni pro la

sukceso. Saŭkio, nome de Guangdona-a E-asocio kaj Kantona E-asocio, faris paroladon kaj varme gratulis.

La 2-a vintra E-kursaro okazis sub la aŭspicio de s-ro Lin Liyuan, kaj veterana esperantisto kaj prezidanto de la limigita firmao pri eduka disvolviĝo. Li provizis VEK per senpaga loĝejo, senpaga klasĉambro kaj malmultekosta manĝo. Tio estas senprecedenca donaco de s-ro LIN al la E-movado, Dennis diris.

Fermo de la 2a VEK

***

Inter la 7-a kaj 15-a de aŭgusto 2011 okazos **la unua Somera E-kursaro de ILEI-Ĉinio** en la Tianjin-a Fremdlingva Universitato. Ĝin povas partopreni E-instruistoj, instruemuloj kaj interesiĝantoj, kiuj jam posedas E-on sed bezonas plian trejnadon pri lingvodidaktiko kaj interkultura pedagogio, sed povas aliĝi ankaŭ interesiĝantoj, kiuj jam lernis aŭ intencas lerni E-on.

Trejnada programo: *elementa kurso* por gejunuloj kaj komencantoj; *paroliga kurso* por instruistoj kaj meznivelaj esperantistoj; *trejn-kurso por kandidatoj de internacia ekzameno* (planata).

Informas: GONG Xiaofeng, ĉina sekciestro

Francio

Espéranto-France finance subtenos la KER-kandidatojn

Okaze de la interasocia kongreso, fine de aprilo 2011, en la urbo Sète, estis granda ĝojo konstati la nombron de ekzameniĝantoj ĉe la KER-ekzamenoj. Tiu sukceso ebligis al Francio atingi la unuan lokon en la ekzamenstatistiko pri kio ĉiuj francoj povas fieri. La landa asocio *Espéranto-France* taksas grava la KER-ekzamenojn, kion montras ankaŭ la fakto, ke tri kvaronoj de la estraro jam trapasis ĝin. Por ke la prezo de tiu ekzameno ne estu barilo kaj ĉiu povu pruvi sian lingvan nivelon, la asocio decidis finance subteni la trapasontajn kandidatojn. Ĉiu membro de la asocio, depende de sia aĝo, povos ricevi subvencion. La ekzameniĝantoj, kiuj aĝas malpli ol 30 jarojn rericevos du trionojn de la ekzamenkotizo, la aliaj ricevos unu trionon de la kostoj. Bv. ĉe la aliĝo indiki vian intencon ricevi subtenon, kies administrant-flankon ni nun klopodas aranĝi. La subvencio validos nur en la jaro 2011 kaj depende de la sukceso de tiu ĉi propono, eble ĝi estos daŭrigata. Do, ne prokrastu kaj trapasu la KER ekzamenojn! Dum la venontaj monatoj okazos pluraj eblecoj por trapasi la KER-ekzamenojn: ekzemple dum la venonta UK en Kopenhago, dum Somera Esperanto-Semajno en Slovakio kaj en Torino dum la Itala Kongreso. Interesiĝantoj kontaktu Katalin KOVÁTS je adreso *katalin@ikso.net*.

Axel ROUSSEAU, prezidanto de Espéranto-France

Germanio

Invito al jarĉefkunsido de AGEI

Asocio de Germanaj E-Instruistoj (AGEI) invitas ĉiujn membrojn al la ĉi-jara ĉefkunsido, organizata enkadre de la 88a Germana E-Kongreso en Münster. La kunveno okazos inter 16:00-17:30, la 11an de junio 2011 en Haus Mariengrund (Nünningweg 133, DE-48161 Münster, urboparto Gievenbeck, tel. 0251/871 12-0, faksilo: 871 1260, *info@haus-mariengrund.de*). Ni esperas je ĉies aktiva partopreno. La tagordon vi povos legi sur la hejmpaĝo de AGEI (*http://esperanto.de/agei*) aŭ petu ĝin de la prezidanto.

TORPEDO-7 en Herzberg am Harz 30.09-04.10.2011

Interkultura Centro Herzberg/Germana E-Centro, Asocio de Germanaj E-Instruistoj (AGEI. germana sekcio de ILEI) kun subteno de ESF organizos la 7-an Tradician Renkonton Pedagogian kun du ĉeftemoj:

1. **Simpozio** pri Esperanto-Centroj, muzeoj, bibliotekoj, arkivoj, kulturaj institucioj interesataj helpi unu la aliajn per kunlaboro, interŝanĝo de spertoj, materialoj.
2. **Cseh-kurso**: lingvokurso por komencantoj, prezentado de la fama instrumetodo en la praktiko kun spertiĝeblo por instruistoj, instruemuloj, didaktika-metodika konsultado. Faka gvidanto: Sabine Trenner.

Informas: Zsófia KÓRÓDY, prezidanto de AGEI
DE-37412 Herzberg am Harz, Grubenhagenstr. 6

Hungario

Pedagogia Tago de la hungara ILEI-sekcio

Tute plena ĉambro da kolegoj kuniĝis en Budapeŝto el ĉiuj partoj de la lando en la 2a de aprilo 2011 – ĉ. 45 partoprenantoj el kiuj 28 membroj de la hungara sekcio, sekve okazis kadre de la tago kvoruma jarkunsido. Valora kaj intensa faka programo disvolviĝis – kies plimulto rilatis al la unika ekzamena situacio en Hungario – tio altiris multajn kursgvidantojn, ĉar iliaj ŝancoj liveri sukcesantojn dependas forte de la bona informiteco pri la postuloj kaj proceduroj. La programo inkluzivis tute praktikajn ekzercojn, kiuj engaĝis ĉiujn partoprenantojn.
Partoprenis kaj salutis la kunvenon la prezidantino de Kroata E-Ligo (KEL), s-ino Judita REY-HUDEČEK, cele al proksimigo de rilatoj kun Hungaria E-Asocio (HEA) kaj la hungara ILEI-sekcio (EPME) pri fortigo de la enlanda instruado en Kroatio kaj intensigo de translimaj kontaktoj inter la najbaraj landoj, kiuj tradicie estis bonaj kaj meritas refortigon.
En unu programero, la nove aperinta libro „Temagemo” de Judit FELSZEGHY estis prezentita de la prezidanto de ILEI. En la supra foto ili sidas ambaŭflanke de la sekciestro de EPME, Jozefo NÉMETH – la spontane aranĝita grupfoto okazis ĵus antaŭ tiu programero. La lernolibro ja utilas por aktivigi la parolkapablon de ekzamen-kandidatoj, sed havas kroman avantaĝon, ke ĝi estas pure E-lingva verko. Recenzo atendeblas en IPR. La prezenton faris la internacia ILEI, ĉar nia ligo dum pluraj jaroj maturigis la verkon por aperigo, sed fine alia eldonejo transprenis la taskon. Simila okazis pri la lernpakaĵo de Josias BARBOZA el Brazilo (vidu recenzon en IPR 2011/1), kiu ricevis koncizan sed laŭdan prezenton, kiel same „Detala Gramatiko de Esperanto” de Bertil WENNERGREN (eldonita de ILEI kaj E@I) kaj la „Manlibro pri la Instruado de Esperanto”.

Kelkajn minutojn fine de la prezentaĵo ni dediĉis al la lastaj novaĵoj de la internacia ILEI, kun iom da demandoj, precipe pri la ebloj de la unujaraj instruisto-trejnaj kursoj en Poznano (Pollando) liveri atestilon, kiun hungara lernejo akceptus. Temo, kiun ni sekvos!
Dum la jarkunsido de EPME okazis elekto de nova estraro por la sekva tri-jara periodo. ILEI aparte laŭdis la fakton, ke akceptis proponiĝon ok kandidatoj por la kvin lokoj – proponemo malofte spertata en niaj rondoj. Jen la elektitaj estraranoj en alfabeta vicordo: KOVÁCS Márta, KOVÁTS Katalin, NÉMETH József (prez.), SALOMONNÉ CSISZÁR Pálma, SEREGHYNÉ ZENGŐ Enikő. ILEI gratulis la elektitojn, kaj instigis la neelektitojn tamen ludadi aktivan rolon ene de la sekcio, aŭ eĉ je internacia skalo.

Surfote: grupo de ILEI-HU-anoj post la jarkunsido

Jen la ceteraj prelegintoj de la tago:
– Dániel Lariko GOLDEN: Laboratoriaj taskoj – aŭdkapablo en la praktiko (difino de la niveloj, diskonigo de statistiko, aŭskultado de teksto, solvo de taskoj).
– Márta KOVÁCS: Preparo de taskoj por la ekzamenero 'kompreno de la parolata lingvo'.
– Szabolcs SZILVA: „Sen instruado Esperanto ne ekzistus" (raporto pri la universitataj kursoj en Poznano).
– Blazio VAHA: Gramatika pliperfektiĝo (refleksivaj pronomoj).

Stefan MacGill, Prezidanto de ILEI

Indonezio

Refoje instrui Esperanton en Indonezio

Pasintan aŭtunon mi vizitis por la dua fojo Indonezion kun la celo instrui Esperanton kaj esploreti pri la historio de la movado tie. Mi alvenis tien kaj ekinstruis la 25an de septembro, kaj forlasis Indonezion la 16an de oktobro

2010. Ĉi-foje mi vizitis 3 insulojn: Sumatron, Batamon kaj Javon kaj ok urbojn. Aldone al la ses urboj vizititaj en 2009 (Batam, Yogyakarta, Semarang, Bandung, Ĝakarto kaj Bogor) mi vizitis ankaŭ Surabaya (Javo) kaj Medan (en Sumatro). Mi decidis pri tiuj aldonaj urboj, malgraŭ tempo-premo, pro du ĉefaj kialoj: unue, en ambaŭ urboj estis jam homoj, kiuj ekinteresiĝis aŭ eĉ eklernis, kaj due, mi volis ne tro limigi min al unu el la grandaj insuloj, kiu estas Javo, sed aldoni duan – Sumatron. Plie, ili estas respektive la dua kaj tria plej grandaj urboj de la lando. Mi instruis al grupoj de 5 ĝis ĉ. 240 personoj en lernejoj, universitatoj kaj privataj entreprenetoj, kiuj kutime instruas la anglan al infanoj, ĉe homoj hejme al plej diversaj interesiĝantoj, al „Rotaract"-grupoj en Ĝakarto kaj Yogyakarta, dum la Monda Vegetarana Kongreso en Ĝakarto, al entute iom pli ol 600 personoj. Ne ĉiam temis pri tutkomencantoj: venis homoj, kiuj eklernis kun mi en 2009, homoj, kiuj mem eklernis rete antaŭ kelkaj jaroj kaj ekz. per la „Facebook"-grupo por indoneziaj esperantistoj trovis la pli novajn e-istojn, kaj tri veraj veteranoj, kiujn mi jam renkontis en 2009. Tiuj ĉi ne nur ĝoje partoprenis en la lecionoj, sed ankaŭ klarigis al mi kaj al la lernantoj, pri la movado antaŭ pli ol duona jarcento... Dum mia vizito fondiĝis kelkaj kluboj. Temas interalie pri „Esperiga suno" en Ĝakarto, kiu intertempe ankaŭ festis Zamenhofan Tagon kun verda torto, kaj „Ĉielarka revo" en Bogor. Tiu ĉi klubo estas gvidata de Riyanto Husadha, unu el tiuj veteranoj, kiuj lernis E-on, kiam la movado ege floris en Indonezio. Ĉiuj liaj lernantoj estas instruistinoj kaj kadruloj en la privata lernejo „Kesatuan" (Unueco). Tri indonezianoj, inter ili junulino, kiu kombinas studadon kaj instruadon kaj volas lerni E-on por povi instrui ĝin poste, la tradukanto de lernu.net en la indonezian, kaj la aktiva sekretario de la ĝakarta E-klubo, estas pretaj veni al la ILEI-konferenco, al UK en Danio kaj al Somera E-Studado en Slovakio. Por tio estas kolektata mono ĉe Fonduso Dazzini de ILEI kaj Triamonda Kongresa Fondaĵo de UEA. Se ankaŭ vi volas helpi realigi ĉi tiun projekton, kiu multe helpos al la indonezia E-movado, ĝiru vian kontribuon al la menciitaj kontoj, kun la mencio 'Indonezio'. Same, entuziasma studento el Ĝakarto ŝatus iri al IJK. Vi povas helpi lin ĝirante vian kontribuon al la konto de TEJO kun mencio 'indoneziano al IJK'. Por pli da informoj, kontaktu min ĉe *heidi.goes@ gmail.com*. Antaŭdankon, ankaŭ nome de la indoneziaj e-istoj. Pli da fotoj kaj pli detala raporto: *http://sites.google.com/site/esperantoenindonezio.*

Heidi GOES (Belgio)

Kongo DR

Esperantista Grupo de Sankta Rita (EGSR) konsistas el viroj, virinoj kaj infanoj, kaj mi instruas E-on al ili kun la helpo de f-ino Rachel Mafuluko. Ni progresas tre bone kun la instruado. Ekde la pasinta jaro EGSR starigis grupon nomatan „Feminisma Esperanto-Grupo (FEG)", kiu klopodas konigi la lingvon ankaŭ al neesperantistaj virinoj. La 15-an de marto okazis la dua manifesto pri la internacia virina tago en nia grupo, kun festparolado de la prezidantino de FEG, Rachel Mafuluko. La infanoj plibonigis la tagon per dancoj [*vd la foton*], poemoj kaj teatraĵetoj.[6]

Alexandrine O*MBA, alexandrine.omba7@gmail.com*

Pollando

Inter la 21a kaj 22a de marto okazis internacia konferenco en Poznano "*Between the Languages of Central Eastern Europe*" (Inter la lingvoj de Centra-Orienta Eŭropo), kies oficialaj lingvoj estis: pola, hungara, slovaka, ĉeĥa, angla kaj E-o. La prelegoj kaj diskutoj okazis en 4 sekcioj: lingvo-

[6] Dume okazis du seminarioj en DR Kongo kaj Burundo (finance subtenitaj de ILEI kaj aliaj subvenciantoj), kiuj finiĝis post la redaktofino de ĉi tiu numero. Detalaj raportoj aperos en IPR 11/3.

politiko, interkultura komunikado, informteknologio en lingvoinstruado kaj kulturaj rilatoj en la landoj de la regiono. En la unua sekcio prelegis Jozef REINVART pri lingvopolitiko en EU kaj pri la „Platformo de civila societo por multlingvismo”, Ilona KOUTNY pri la „Rolo de la planlingvo E-o en Mez-Orienta Europo”, en la tria sekcio Marek BLAHUS pri Lernu.net kaj Petro Balaz pri la slovaka reta instruprogramo baziĝanta sur la antaŭa.

***

La 30-an de marto, kadre de la ĉiujare organizata Festivalo de Scienco kaj Arto, okazis ankaŭ duonhora prezento de la temo: Internacia komunikado kaj la internacia lingvo E-o en la Lingvistika Instituto de la Adam Mickiewicz Universitato, kie la alvenintaj mezlernejanoj kaj aliaj interesiĝantoj povis ekscii informojn pri komunikado en EU, konkursi pri diversaj lingvoj kaj ekhavi bazajn informojn pri E-o danke al la esperantistaj instruistoj de la instituto: Michael FARRIS, Chung-yi WANG, Ilona KOUTNY kaj la du gestudentoj: Agnieszka kaj Kristoforo.

Ilona KOUTNY, Universitato Adam Mickiewicz

Resumo de decidoj el la Estrarkunsido de ILEI

16-18 aprilo 2011

La estraro de ILEI, kun 5 el la 6 estraranoj venintaj al Roterdamo:

- Aprobis la starigon de multlingva retejo por ILEI, en la limoj de buĝeto 2011. La retejo komence havos provperiodon. La nova kaj la nuna retejoj ekzistos paralele, ĉar ili celas malsamajn publikojn.
- Decidis, ke la Konferenco en 2012 okazos en Ĉinio, surbaze de la sola ricevita invito. Tiu propono skizis eblojn en kvar urboj, el kiuj du estas preferataj: Xian en la provinco *Shanxi* kaj Kunming en la provinco *Yunnan*. ILEI kaj la ĉina sekcio elektos en majo la urbon kaj datojn (depende de findecido pri la UK-datoj). Tiel ni aperigos informojn, kotizojn kaj aliĝilon antaŭ Kopenhago.
- Konfirmis financan apogon el la Afrika Kaso de ILEI por la aprila seminario kaj ekzamensesio en Rumonge, Burundo, por mildigi la kostojn por partoprenantoj, kaj faris samon por evento en Kinshaso, Kongo DR, kadre de la jara disponigo de UEA por edukaj agadoj.

De maldekstre: S. MacGill. D. Charters, Zs. Kóródy, R. Petrović

- Konfirmitaj, sur la sama bazo, estas financaj rimedoj por postsekvi la rezultojn el Matanzas; praktike temos pri edukaj agadoj kadre de la Tut-Amerika Kongreso de Esperanto (TAKE) okazonta en Sao Paulo en julio 2011.
- Konfirmis sammaniere subtenon por la tri-jara kursaro pri interlingvistiko en la Universitato Adam Mickiewicz en Poznano; egalaj kontribuoj de UEA kaj ILEI permesas la anoncadon de kvar stipendioj kun valoro de po 250 eŭroj.
- Fortigis la eblojn liveri altkvalitan simpozion kadre de la 44a ILEI-konferenco, kunlabore kun la Universitato de Kopenhago kaj Centro de Esploro kaj Dokumentado (CED), pere de disponigo de mil-eŭra subteno de UEA.
- Formulis manieron liveri membrokartojn al tiuj sekcioj aŭ homoj, kiuj deziras tion, kun minimumaj plusaj kostoj aŭ labordevoj je la internacia nivelo.
- Decidis limigi la apogon por membrigo de personoj per la Koleg-helpa Kaso al la jam deciditaj 25 ricevantoj; la plia dudeko da dezirantoj atendu pozitivajn reagojn al refoje farataj alvokoj por apogo.

- Konsentis inaŭguri retan anoncadon de anstataŭantoj por la komitataj kunsidoj en Kopenhago, kondiĉe, ke la anstataŭanto kunportu subskribitan paperan version de la rajtigilo al la konferenco.
- Fiksis temon por la Tago de la Lernejo en Kopenhago: Edukado al Interkompreno.
- Konsentas peti al la elekto-komisiono serĉi kandidatojn por la vaka sekretaria loko, cele al elektiĝo en Kopenhago, kaj anoncas novan laŭofican retadreson por atingi la sekretarion de ILEI, evitante la uzon de privataj adresoj. La adreso: *ilei.sekretario@gmail.com*. Intertempe tiu adreso gvidas al laborteamo bazita en Herzberg, kiu plenumas la sekretariajn laborojn.

La estraro plie trastudis provizoran finkalkulon de la kontoj 2010, fiksis proponojn por influi buĝeton 2012 – kreotan oktobre. Aliĝoj al Kopenhago atingis 54. La deklarita membronombro por 2011 estis sumigita kaj atingas ĉ. 500 – do longa vojo por preteriri la 759 el la pasinta jaro – seso da landoj devas ankoraŭ sendi membrolistojn. Abonoj al *Juna amiko* proksimiĝas al 400 – pli restas sopirataj! La kunsidado en ambaŭ estraroj (UEA kaj ILEI) disvolviĝis en pozitiva etoso, kiel ankaŭ la kunlaboro inter la du organizoj.

En la tago post la kunsidoj, renkontiĝo kun Katalin KOVÁTS fortigis la kunlaboron inter ILEI kaj *edukado.net*, kun altigo de la reciprokaj profiloj en ambaŭ retejoj. Ni kaptis la okazon liveri el Usono materialon por la nova perreta kurso pri instruista trejnado RITE kaj plie registris surloke materialon. ILEI engaĝos sin en la baldaŭa lanĉado de RITE kaj pli emfaze direktos atenton al la katalogado de E-kursoj en la mondo ĉe *edukado.net*.

Raportas: La estraro de ILEI, Roterdamo, 19 aprilo 2011

Malfermiĝis la Reta Instruista Trejnado ĉe edukado.net (RITE) gvidata de Katalin KOVÁTS, kunlabore de ILEI-anoj kaj aliaj kolegoj de Esperanto-organizaĵoj. La nova kursejo celas ebligi perfektiĝon pri instruado kaj edukiĝon pri kulturo kaj movadaj temoj ankaŭ al tiuj kolegoj, kiuj malfacile aŭ tute ne povas partopreni ĉeestajn kursojn aŭ renkontiĝojn.

La programo enhavas 100-lecionan kursaron kun studobjektoj: *metodiko, gramatiko, literaturo, movadhistorio, frazeologio* kaj *liberaj studoj*.
La formado okazas rete, ĉiu kandidato en sia propra ritmo elŝutas la lecionojn lineare progresante en la paralelaj temoj. Kondiĉo de antaŭeniro al la sekva leciono ene de unu temo estas trapaso de testo pri la studita materialo. Ene de metodiko al la 30-era teoria parto apartenas ankaŭ praktikaj taskoj kadre de kiuj la trejnado disvolviĝas laŭ la bezonoj de la kandidatoj sub individua gvidado kaj kun konsultiĝoj.
La kurso ne estas senpaga, sed ekzistas diversaj manieroj por plifaciligi la partoprenon. Kondiĉo por studi ĉe RITE estas minimuma B2-nivela lingvo-kono pri E-o kaj retaliro. La kandidatoj post registriĝo trapasas intervjuon antaŭ la komenco de la studoj, dum kiu ili ricevas helpon por ellabori personaligitan studprogramon.
Pliaj informoj ĉe: http://edukado.net/rite/ aŭ rite@edukado.net.
ILEI instigas siajn membrojn eluzi la eblon perfektiĝi pri instruado, por kio ĝi disponigas ankaŭ kelkajn subvenciojn.

Stefan MACGILL (nome de ILEI)

Informoj pri ILEI

Laborkomisionoj

Ekzamena: Mireille Grosjean (prezidanto), Mónika Molnár (vicprez.), Reza Torabi (sekretario), Karine Arakelian, Giridhar Rao, Jérémie Sabiyumva, Han Zuwu
Elekta: Aurora Bute (gvid.), Tieko Isikawa, Ana Montesinos de Gomis
Kontrola: Ulla Luin, Simon Smits, Rudi Koot
Lerneja: Julián Hernández (gvid.), Carola Antskog, Jennifer Bishop, Ronald Glossop, Tieko Isikawa, Marija Jerković, Luigia Madella, Jacqueline Poux, Ermanno Tarracchini, Mihai Trifoi
Regulara: Marija Beloŝeviĉ, Rob Moerbeek, Atilio Orellana Rojas (Estrare: Stefan MacGill)
Terminara: Miroslav Malovec, Ilona Koutny (Estrare: Radojica Petrović)
Universitata: Duncan Charters (gvid.), Aida Čižikaitė, Renato Corsetti, Ilona Koutny, Radojica Petrović, Kristin Tytgat

Kunlaborantaj institucioj

EEU: *Eŭropa Esperanto-Unio*. Komisiito pri instruado kaj rilatoj kun ILEI: **Carola Antskog**, Brokärrvägen 89, FI-25700 Kimito, Finnlando, *cantskog@kolumbus.fi*.
E@I (*Edukado ĉe Interreto*): Víťazná 840/67A, SK-958 04 Partizánske, Slovakio, *info@ikso.net*. Tel: (+421) 902 203 369. Retejo: http://www.ikso.net/eo/.
Fondaĵo edukado.net - funkciiganta la paĝaron de instruistoj, instruantoj kaj memlernantoj Direktoro: **Katalin Kováts**, Spaarwaterstraat 74. NL-2593 RP, Den Haag, Nederlando. Retadreso: *redaktanto@edukado.net.*

ICH (Interkultura Centro Herzberg): Grubenhagenstr. 6, DE-37412 Herzberg am Harz, (+49)55215983, Trejnsesioj, metodikaj kursoj, pedagogia fakbiblioteko, internaciaj ekzamenoj, kontaktpersono: **Zsófia Kóródy**, *zsofia.korody@esperanto.de.*
FIPLV *(Internacia Federacio de Instruistoj de Vivantaj Lingvoj):* Repr. de ILEI: **Stefan MacGill.**
TEJO (http://www.tejo.org/): Observanto de ILEI ĉe TEJO: **Radojica Petrović**. Observanto de TEJO ĉe ILEI: **Gregor Hinker.**
UEA: Nieuwe Binnenweg 176, NL-3015 BJ Rotterdam, Nederlando, *www.uea.org*. Observanto kaj A-komitatano de ILEI ĉe UEA: **Stefan MacGill**.. Observanto de UEA ĉe ILEI: **Claude Nourmont.**
UN (Unuiĝintaj Nacioj): komisiito de ILEI: **Rob Moerbeek,** *oovo14qh@kpnmail.nl.*
UNESKO (en neformalaj rilatoj): Reprezentantoj de ILEI**: François Lo Jacomo**, 72, quai de la Loire, FR-75019 Paris, *francois.lojacomo@wanadoo.fr*; **Monique Arnaud**, Ecole Chemin de l'Espéranto, Les Pelloux, FR-05500 Benevent et Charbillac, *monique.arnaud@aliceadsl.fr*; **Jean-Pierre Boulet**, 17 Av. de la Dordogne, FR-63800 Cournon d'Auvergne, tel.: (+33) 4 73 84 90 60.

Membreco kaj pagado por aliaj servoj

Membreco kostas 18 EUR en A-landoj (laŭ UEA-difino) **kaj 9 EUR en B-landoj, kun ricevo de 4 numeroj de *IPR* jare. Kun aliro nur al reta versio, membreco kostas 8 EUR por la A-landoj kaj 4 EUR por la B-landoj**. Bonvenaj estas donacoj al la fondaĵoj de ILEI, konferencaj pagoj kaj abonoj por *Juna amiko*. Sekciestroj en trideko da landoj akceptas membrigojn kaj donacojn; simile, perantoj por *Juna amiko* akceptas abonojn enlande. Por pagoj rekte al la internacia ILEI informu skribe al Julija BATRAKOVA, p/a Nieuwe Binnenweg 176, NL-3015 BJ Rotterdam, Nederlando, <persiko@mail.ru>.
La pagoj povas okazi pere de la nederlanda ILEI-konto, al la ILEI-konto ĉe UEA aŭ al la sveda konto:
* Pagoj al la nederlanda konto de ILEI: numero 4676855 ĉe ING Bank N.V., IBAN NL55INGB 0004676855, BIC INGBNL2A. Bv. aldoni € 5 por la nederlandaj bankokostoj pagante el ekster EEA (Eŭropa Ekonomia Areo).
* Pagoj al konto de ILEI ĉe UEA: Pri pagmanieroj vidu informojn en la Jarlibro de UEA. Atentu pri aldono de sumo por bankkostoj. Indiku viajn nomon kaj landon, mallonge la celon de la pago, kaj unu el la tri kontoj ilek-a (ĝenerala), juna-l (*Juna amiko*), pike-b (projekto *Interkulturo*).
* Pagoj al la sveda bankkonto: El Svedio pagu al konto 8327-9, 994 515 014-3 ĉe Swedbank.
El aliaj landoj pagu al IBAN SE56 8000 0832 7999 4515 0143 kun BIC/SWIFT-kodo SWEDSESS.
Aldonu 6 eŭrojn por svedaj bankkostoj se vi pagas el ekster Eŭropa Unio.
* Simpla abono de IPR sen membreco: 18 EUR. Reklamtarifoj por IPR: 180 EUR por plena, 110 EUR por duona kaj 70 por kvarona paĝoj. Tio inkluzivas bazan grafikan pretigon: kostojn de ekstra pretigo oni rajtas fakturi. Sekcioj reklamante edukajn projektojn rajtas peti trionan rabaton.
ILEI estas jure registrita ĉe la Komerca Ĉambro en Den Haag sub numero 27181064 kun sidejo ĉe la Centra Oficejo de UEA en Roterdamo. Hejmpaĝo de ILEI: *http://www.ilei.info.*

Redakciaj informoj

Respondeca eldonanto (verantw. uitgever): Iwona KOCIĘBA*, Graaf de Fiennesln 54, BE-2650 Edegem*. **Presado:** Flandra Esperanto-Ligo, *Frankrijklei 140, BE-2000 Antwerpen, tel: (+32-3)-234 34 00.* **Redaktejo:** NÉMETH József, *HU-8531 IHÁSZ, Fő u. 41/5, <jozefo.nemeth@gmail.com>, http://www.ilei.info/ipr/;* tel*: (+36-89) 356-050.*
La revuo aperas ankaŭ kasede registrita por leghandikapuloj. Informas: Rob MOERBEEK*, Zwaansmeerstraat 48, NL-1946 AE Beverwijk, <r.moerbeek@kpnmail.nl>.*

La nunan numeron ni sendis al la presejo 9 majo 2011, redaktofino por la sekva numero 15 aŭgusto 2011.

Festo de e-istoj en Kongo DR okaze de internacia virina tago (vd p. 37)

Estraranoj de ILEI kaj UEA en Roterdamo 16-18 aprilo 2011 (vd p. 38)